

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

HODNOCENÍ AUTOMATICKÉHO PŘEKLADU SMT SYSTÉMŮ (GOOGLE
TRANSLATE, BING) Z FRANCOUZŠTINY DO ČEŠTINY: KOLOKACE
Z OBLASTI „BEZPEČNOST POTRAVIN“

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

Autor práce: Zora Švarcová

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: čtvrtý

2016

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 3. května 2016

.....

Zora Švarcová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala doc. PhDr. Janu Radimskému, Ph.D. za odborné vedení této bakalářské práce, trpělivost a čas věnovaný konzultacím.

ANOTACE

Hlavním předmětem této bakalářské práce je testovat a vyhodnotit úspěšnost překladu vybraných terminologických kolokací z oblasti „bezpečnost potravin“ pomocí volně dostupných překladačů (Microsoft Bing Translator, Google Translate). Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické.

Teoretická část je rozdělena do několika kapitol, které jsou zaměřeny na vznik, historii a využití strojového překladu, základní strategie strojového překladu (pravidlový strojový překlad, statistický strojový překlad, hybridní strojový překlad a počítačem podporovaný překlad). První část se dále věnuje historii a charakteristice dvou online překladačů Microsoft Bing Translator a Google Translate. Nakonec je stručně popsán pojem „kolokace“.

Praktická část je zaměřena na hodnocení překladů vybraných kolokací, jejichž kvalita je vyhodnocována srovnáváním s dostupnými terminologickými databázemi (IATE).

ABSTRACT

The aim of this bachelor thesis is to test and evaluate the translation quality of selected terminological collocations related to “food safety” using free available translators (Microsoft Bing Translator, Google Translate). The work is divided into two parts – theoretical and practical.

Theoretical part is divided into several chapters, which focus on the development, history and use of statistical machine translation, the basic strategies of machine translation systems (rule-based machine translation, statistical machine translation, hybrid machine translation and computer-aided translation). Furthermore, the first part deals with the history and characteristic of two online translators Microsoft Bing Translator and Google Translate. Finally, there is a brief description of the term „collocation“.

Practical part is focused on the evaluation of translations of selected collations, whose quality is evaluated by comparison with the available terminology databases (IATE).

Seznam zkratek

BING – Microsoft Bing Translator

CAT – počítačem podporovaný překlad

GT – Google Translate

HMT – hybridní strojový překlad

MT – strojový překlad

RBMT – pravidlový strojový překlad

SMT – statistický strojový překlad

Obsah

ÚVOD.....	9
1. HISTORIE STROJOVÉHO PŘEKLADU	10
2. ROZDĚLENÍ SYSTÉMŮ STROJOVÉHO PŘEKLADU	13
A) Strojový překlad a jeho využití.....	13
B) Základní strategie	14
a) PRAVIDLOVÝ STROJOVÝ PŘEKLAD (RBMT)	14
• PŘÍMÝ PŘÍSTUP (Direct approach)	15
• NEPŘÍMÝ PŘÍSTUP (Indirect approach).....	15
b) STATISTICKÝ STROJOVÝ PŘEKLAD	17
• word-based statistical translation model	18
• phrase-based statistical translation model	19
c) HYBRIDNÍ STROJOVÝ PŘEKLAD	19
d) CAT.....	20
3. ONLINE PŘEKLADAČE.....	22
A) Historie online překladačů	22
B) Microsoft Bing Translator	23
C) Google Translate	23
4. KOLOKACE	25
Typy kolokací	25
A) Systémové.....	25
B) Textové	26
C) Textově-systémové	26
5. HODNOCENÍ AUTOMATICKÉHO PŘEKLADU SMT SYSTÉMŮ.....	27
Abecední seznam všech testovaných kolokací.....	28
6. EVALUACE ONLINE PŘEKLADAČŮ	30
A) Microsoft Bing Translator	31

B) Google Translate	47
ZÁVĚR	65
RÉSUMÉ	67
SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY A DALŠÍCH ZDROJŮ	69
Odborná literatura	69
Slovníky.....	71
Elektronické zdroje.....	71
PŘÍLOHY	72

Úvod

Hlavním cílem mé bakalářské práce je testovat a vyhodnotit úspěšnost překladu vybraných terminologických kolokací z oblasti „bezpečnost potravin“ pomocí volně dostupných překladačů (Microsoft Bing Translator, Google Translate).

První část práce bude rozdělena do několika kapitol. Nejprve se zaměřím na historii strojového překladu, který od počátku svého vzniku prošel značným vývojem. Následně popíši možnosti využití strojového překladu. Dále pak charakterizuji základní strategie strojového překladu, kterými jsou pravidlový strojový překlad (RBMT), statistický strojový překlad (SMT) a hybridní strojový překlad (HMT). Na konci kapitoly se zmíním také o počítačově podporovaném překladu, který se od výše zmíněných strategií liší. Velmi důležitá je také kapitola přinášející informace o dvou volně dostupných překladačích, kterými jsou Microsoft Bing Translator a Google Translate. Poslední kapitola první části bude věnována stručnému vysvětlení pojmu kolokace.

V druhé části práce se budu věnovat samotnému testování a hodnocení úspěšnosti překladu vybraných kolokací, které budu čerpat ze vzorku a korpusu textů zpracovaných Zdeňkou Topinkovou (2013). Pro hodnocení kvality překladů využiji zejména terminologickou databázi IATE, databázi EUR-Lex a v neposlední řadě také paralelní korpus InterCorp. Nejdůležitější kapitolou bude samotný rozbor jevů, které při překladu kolokací nastanou. Pro větší přehlednost se budu věnovat hodnocení úspěšnosti překladu pro každý překladač zvlášť.

Výsledky bakalářské práce budou shrnuty do závěru v českém jazyce a do résumé v jazyce francouzském.

1. Historie strojového překladu

Tato kapitola je věnována vzniku a vývoji strojového překladu. Vycházet budeme z článku *Machine Translation: a concise history* od W. J. Hutchinse (2007) a z knihy *Statistical Machine Translation* od P. Koehna (2010).

Již ve 30. letech byly ve Francii a v Rusku nezávisle na sobě vytvořeny prototypy programů pro strojový překlad. Ruský návrh se později ukázal mnohem významnější. Petr Smirnov-Troyanskii v něm předpověděl 3 stádia strojového překladu. Věřil, že proces logické analýzy může být zmechanizován, což se v letech budoucích opravdu stalo.

V 50. letech, jen pár let po vynálezu počítače, přichází Warren Weaver a jako první diskutuje o možnosti jeho používání při překládání. V červnu roku 1949 Weaver publikuje memorandum, které přináší první informace ohledně strojového překladu. V následujících letech běží průzkum v několika amerických centrech. V roce 1951 je ustanoven první výzkumník strojového překladu pracující na plný úvazek – Yehoshua Bar-Hillel na MIT (Massachusettský technologický institut v Cambridge, Massachusetts), který o rok později uspořádal první konferenci. Díky spolupráci IBM a Leona Dosterta z Georgetown University vznikl v lednu roku 1954 projekt, známý jako Georgetownský experiment, který vyústil v první veřejnou demonstraci strojového překladu. Pečlivě vybraný vzorek ruských vět byl přeložen do anglického jazyka, za použití velmi omezené slovní zásoby (250 slov) a pouhých šesti gramatických pravidel. Ačkoli vědecká hodnota pokusu byla nízká, byl dostatečně ohromující, aby se USA rozhodly financovat výzkum strojového překladu a aby k výzkumu inspirovaly ostatní státy (zejména Sovětský svaz).

V 60. letech vzniklo velké množství skupin zkoumajících strojový překlad. Proto roku 1964 vládní sponzoři strojového překladu ve Spojených státech ustanovili Poradní výbor pro automatické zpracování jazyka (Automatic Language Processing Advisory Committee, ALPAC), který měl provést průzkum úspěšnosti výzkumu strojového překladu. Roku 1966 ALPAC ve své zprávě shledal strojový překlad pomalejším, méně

přesným a dvakrát tak drahým než byl lidský překlad. ALPAC tvrdil, že v používání strojového překladu není žádná výhoda a doporučoval, aby se výzkum zaměřil na základní lingvistická témata a vývoj metod pro zlepšení kvality lidského překladu. Po vydání této zprávy se financování výzkumu strojového překladu značně omezilo (zejména v USA), což během dalšího desetiletí výrazně zpomalilo jeho vývoj.

V 70. letech byl strojový překlad zkoumán zejména mimo Spojené státy, a to v Kanadě a ve východní Evropě. Jedním z plně funkčních systémů byl systém Météo pro překlad předpovědí počasí, který byl vyvinut na Univerzitě v Montrealu a je používán od roku 1976. Byl založen na pravidlovém přístupu, označovaném jako pravidlový strojový překlad (Rule-based Machine Translation), který zahrnuje slovník a sadu překladových pravidel. V roce 1968 Peter Toma (jeden z členů Georgetownského týmu) vytvořil program zvaný Systran, jehož anglicko-ruská verze byla využívána americkým leteckým vojskem od roku 1970. Francouzsko-anglická verze Systranu byla roku 1976 koupena Evropským společenstvím a od té doby byly vyvinuty další verze pro ostatní evropské jazyky (francouzsko-anglický, anglicko-italský či anglicko-německý překlad).

V 80. letech 20. století přišly na trh další komerční systémy – Logos a METAL. V Japonsku počítačové firmy vyvinuly programy pro překlad japonštiny a angličtiny. Pravidlový strojový překlad se stále vyvíjel a vědci zjistili, že k získání kvalitního překladu je zapotřebí porozumět textu jako celku. K syntaktické a morfologické analýze se tedy připojila sémantická analýza a vznikl strojový překlad založený na znalosti jazyka (tzv. knowledge-based systém). Po strojovém překladu založeném na znalosti jazyka následovalo zkoumání statistických metod překladu, prvním z nich byl tzv. corpus-based systém, který využíval rozsáhlé jazykové korpusy, které obsahovaly vícejazyčné paralelní „lidské“ překlady. Podstatou této metody bylo spojení vět, slovních spojení a jednotlivých slov, a následné propočítání pravděpodobností, že každé jedno slovo z jednoho korpusu bude odpovídat každému jednomu slovu korpusu jiného. Ačkoli statistická metoda byla v počátcích svého vývoje, dosáhla téměř 50% úspěšnosti.

V 90. letech roste obliba statistické metody překladu díky neustále se zvětšující výpočetní síle a paměti počítačů. Používání počítačových systémů se rozšířilo tak, že vedlo k vzniku systémů pro počítačem podporovaný překlad, tzv. CAT (computer-aided

translation), které pomáhají profesionálním překladatelům přeložit velké množství textu v mnohem kratší době. Příkladem takového programu je Trados.

V současnosti může z internetu kdokoli stáhnout paralelní korpusy a standardní překladatelské nástroje, a vytvořit tak systém strojového překladu na svém vlastním počítači. Nicméně ani technologie zatím nedošla tak daleko, aby dokázala vyřešit základní problémy v překládání cizích jazyků, kterými jsou společenské a kulturní rozdíly v lidské komunikaci.

2. Rozdělení systémů strojového překladu

Následující kapitola je věnována strojovému překladu, jeho využití v nejrůznějších oblastech a základním strategiím strojového překladu. Nejprve si rozebereme strategii pravidlového strojového překladu, který využívá jazyková pravidla. Následovat bude statistický strojový překlad, který je založen na využití paralelních korpusů. Kombinací těchto dvou strategií je hybridní strojový překlad, který si také popíšeme. Nakonec bude zmíněn počítačem podporovaný překlad, tzv. CAT, který se od strojového překladu zásadně odlišuje.

A) Strojový překlad a jeho využití

Na počátku se výzkumníci zaměřovali skoro výhradně na překlad vědeckých a technických dokumentů, kde jsou obtíže kulturních rozdílů a různých kontextů méně znatelné než v překladech literatury, právních textů nebo textů týkajících se nejrůznějších sociologických témat. Poptávka po překladech v oblasti vědy a technologie téměř vždy přesáhla překladatelskou kapacitu a zájem se stále rapidně zvyšoval. Navíc, s příchodem internetu vznikla poptávka po okamžitém online překladu, jehož rychlosti a produktivitě se lidský překlad nemohl vyrovnat.

V podstatě existují dva typy poptávky. Prvním typem jsou poptávky po kvalitních „publikovatelných“ překladech. Většinou se jedná o vícejazyčnou dokumentaci pro velké korporace. Strojový překlad zde může pomoci výrazně ušetřit čas a náklady, což je velmi výhodné. Strojový překlad vytvoří návrh překladu, který je před publikováním upraven překladatelem. Tento způsob se nazývá human-aided machine translation (HAMT), neboli počítačový překlad s lidskou asistencí. Avšak často není poptáván dokonale precizní překlad, ale něco, co může být vytvořeno rychle (někdy ihned) a co vystihuje podstatu originálního textu (ačkoli to bývá gramaticky nesprávné, lexikálně nevhodné a stylisticky špatné). Tento typ překladu je nazýván „machine translation for assimilation“ v kontrastu k publikovatelnému překladu nazývanému „machine translation for dissemination“. Mnohem později byl pojmenován ještě třetí typ, a to „machine translation for communication“ (strojový překlad v komunikaci na sociálních

sítích jako např. elektronická pošta, chat atd.), kde opět není nutná vysoká kvalita překladu. (Hutchins John 2007, str. 1)

Zároveň se taky rozvíjely překladatelské počítačové nástroje pro lidské překladatele, zejména elektronické slovníky, později pak překladatelské databáze, díky čemuž vznikl počítačem podporovaný překlad (CAT).

B) Základní strategie

a) PRAVIDLOVÝ STROJOVÝ PŘEKAD (RBMT)

Systémy založené na RBMT byly prvními komerčními systémy. Využívaly jazykových pravidel, která umožňují upravovat slovosled v cílovém jazyce a přizpůsobovat překlad na základě kontextu.

Georgetownský experiment roku 1954 byl jedním z prvních pravidlových překladů a Systran byl první společností, která začala vyvíjet RBMT systémy. RBMT metodologie aplikuje sadu lingvistických pravidel v 3 různých fázích: analýza zdrojového textu, převod, generace cílového textu. Z toho důvodu pravidlový systém vyžaduje syntaktickou a sémantickou analýzu, a také syntaktickou a sémantickou generaci. Zdrojový text je rozdělený do segmentů, které slovník přeloží a vznikne hrubý překlad. Nyní nastává problém desambiguace a problém výběru správného významu, které je potřeba vyřešit. Systém automaticky vybírá kontextové prvky, které jsou užitečné pro zjednoznačnění významu slova. RBMT systémy mají ale velkou nevýhodu: konstrukce takových systémů vyžaduje spoustu času a lingvistických zdrojů, což je velice finančně náročné.

Existují víceméně tři strategie pravidlového strojového překladu. Historicky nejstarší je „přímý přístup“, který využívala většina systémů strojového překladu, známá jako první generace. V reakci na neúspěch této strategie byly vytvořeny 2 typy „nepřímého přístupu“ – překladová metoda a využití interlingvy. Tyto systémy jsou někdy označovány jako druhá generace. Při popisu těchto tří strategií strojového překladu budeme vycházet z publikací *An introduction to machine translation* od W. J.

Hutchinse a H. L. Somerse (1992) a *Machine translation: history and general principles* od W. J. Hutchinse (1994)

- PŘÍMÝ PŘÍSTUP (Direct approach)

Přímý přístup (neboli přímý model překladu) je strategie, kde v průběhu překladu chybí jakékoli mezistupně: zdrojový jazyk vede přímo k požadovanému cílovému textu. Za určitých okolností je tento přístup stále použitelný. Náznaky přímého přístupu jsou dokonce vidět i v některých nepřímých systémech jako například Météo.

Přímý model funguje zhruba takto: začíná jednoduchou morfologickou analýzou (identifikace koncovek a lemmat), jejíž výsledek je zpracován v obsáhlém dvojjazyčném slovníku. Neprovádí se žádná analýza ze sémantického ani syntaktického hlediska. Jinými slovy, překlad závisí na morfologické analýze a vede přímo k vyhledávání ve dvoujazyčném slovníku, který stanovuje slovní ekvivalenty v cílovém jazyce. Na základě větné stavby cílového jazyka následuje aplikace přeskupovacích pravidel (např. přeskupení adjektiv) a následně je vygenerován přeložený cílový text.

Tento překlad může být popsán jako „doslovný překlad s malými úpravami slovního pořádku“. Je jasné, že přímý přístup je velmi limitovaný a kvalita překladu není nijak vysoká. Projekty pozdních 50. let zabývající se statistickým překladem byly ovlivněny primitivními schopnosti počítačů a nedostatečným lingvistickým přístupem. Z lingvistického hlediska zde chybí analýza vnitřních struktur zdrojového textu, zejména gramatických vztahů mezi hlavními částmi vět, což má za následek častý výskyt chyb jak na lexikální, tak na syntaktické rovině a cílový text se se zdrojovým téměř neshoduje.

- NEPŘÍMÝ PŘÍSTUP (Indirect approach)

Neúspěch první generace systémů strojového překladu vedl k vývoji důmyslnějších metod překladu, zejména z lingvistického hlediska. Velmi byla podporována myšlenka vzniku jakéhosi mezičlánku, který by provedl sémantický a

syntaktický rozbor překládaného materiálu. Tato myšlenka je základem nepřímého přístupu, který má dvě varianty. Chronologicky i historicky je první variantou interlingvální přístup.

a. Interlingvální přístup (interlingua method)

Interlingvální přístup je založen na převedení zdrojového textu do určité abstraktní formy jazyka, ze které je potom přímo generován cílový text. Tato abstraktní forma zahrnuje všechny informace potřebné ke generaci cílového textu bez přihlížení ke zdrojovému textu.

Abstraktní forma jazyka je tedy jakási projekce zdrojového textu a zároveň je to základ pro generaci cílového textu. Je to abstraktní zastoupení zdrojového textu a zároveň textu cílového. Metoda je popisována jako interlingvální, protože abstraktní forma je prostředníkem pro dva i více různých jazyků. V minulosti byla snaha vytvořit abstraktní formu jazyka, která je opravdu univerzální a může být prostředníkem mezi jakýmkoli přirozeným jazykem, což se ale nepovedlo. Nyní jsou interlingvální systémy méně ambiciózní.

Výhodou přidání nového jazyka do systému s sebou nese vytvoření dvou nových modulů – analyzačního a generačního.

Interlingvální systém ovšem nese významné nevýhody, například obtíže při definici interlingválního jazyka, dokonce i pro blízké příbuzné jazyky (jakými jsou jazyky románské: francouzština, italština, španělština, portugalština).

b. Transferový přístup (transfer method)

Druhou, historicky mladší, variantou nepřímého přístupu je tzv. transferový přístup. Přesněji řečeno, všechny překladové systémy zahrnují nějaký druh „transferu“ - převod zdrojového textu nebo jeho abstraktní formy do cílového textu. Transferová metoda je také založena na vytvoření abstraktní formy jazyka a na vkládání dvojjazyčných modulů mezi mezičlánek abstraktní formy jazyka.

Na rozdíl od interlingválních systémů jsou tyto abstraktní formy jazykově závislé: výsledkem analýzy je abstraktní forma zdrojového textu, která je dále převedena na abstraktní formu cílového textu, která je poté zpracována generačním modulem. Funkcí dvojjazyčných transferových modulů je převést abstraktní formu zdrojového jazyka na abstraktní formu cílového jazyka (mezičlánek na mezičlánek).

V transferovém přístupu tudíž není žádná jazykově nezávislá abstraktní forma jazyka: mezičláneková abstraktní forma zdrojového i cílového jazyka je charakteristická pro konkrétní jazyk. V porovnání s interlingválním typem vícejazyčného systému jsou v transferovém přístupu zjevné nedostatky. Přidání nového jazyka nezahrnuje jen přidání dvou modulů pro analýzu a generaci, ale i přidání nového transferového modulu. Počet transferových modulů se může různit v závislosti na počtu jazyků v existujícím systému: v případě dvojjazyčného systému bude třetí jazyk vyžadovat 4 transferové moduly.

I přes své nedostatky byl transferový přístup upřednostňován před interlingválním kvůli obtížnosti navrhnout jazykově nezávislé abstraktní formy jazyka.

b) STATISTICKÝ STROJOVÝ PŘEKLAD

SMT je metoda překladau charakteristická využíváním statistických metod. SMT udělal velké pokroky za méně než dvě desetiletí a má významné místo na trhu komerčního strojového překladau. Největší boom zažil statistický strojový překlad v 90. letech 20. století díky zvýšení výpočetní síly počítačů. Zjistilo se, že s dostatkem paralelních jazykových textů či korpusů jsme za pomoci statistické metody schopni vytvořit překladový systém pro nový jazyk během velmi krátké doby. Přesnost systému závisí zejména na dostatečném množství paralelních textů, na kvalitě jejich překladů a také na oblasti, ke které se tyto texty vztahují. Na trhu bylo a stále existuje mnoho oblastí, u nichž nám nejde o dokonale stylisticky správně přeložený materiál, ale pouze o hrubé porozumění danému textu. Což nám statistický strojový překlad poskytuje, navíc ve velmi krátkém čase. A právě díky této výhodě se ve svých počátcích stal revolučním a překonal transferový systém překladau. (Lopez 2008, str. 8:2)

SMT řeší překládání přirozených jazyků jako „vědomostní problém“. To znamená, že aplikujeme algoritmus na velkou část textů, které již byly přeloženy překladatelem. Tyto texty obvykle získáváme z volně dostupných zdrojů, jakým je například internet. Jsou zde zahrnuty texty ve zdrojovém jazyce, jejich překlady do jazyka cílového a naopak. Tento soubor textů se nazývá paralelní korpus. Z paralelních korpusů jsou generovány dvě tabulky textů rozdělených do úseků (vět, frází či slov) – jedna v jazyce zdrojovém, druhá v jazyce cílovém. Texty či slova ve zdrojovém jazyce se poté spárují s odpovídajícími texty či slovy v cílovém jazyce. Jinými slovy, úseky z jedné tabulky se spojí s odpovídajícími úseky druhé tabulky.

Překladový systém extrahuje na základě těchto dat překladový slovník, kde jsou u jednotlivých překladatelských ekvivalentů spočítány míry jejich výskytu, tzn. jaká je pravděpodobnost, že se určité slovo (fráze) přeloží jako varianta A, B či C. Cílem je najít takový překlad, který bude mít nejvyšší pravděpodobnost. Na jeho základě je pak přeložen text, který je za pomoci dalších statistických výpočtů upraven do konečné podoby. V této fázi je text upravován už pouze na základě jednojazyčného korpusu cílového jazyka. V této fázi se například může změnit slovosled.

Statistický strojový překlad využívá dvou modelů překladu - *word-based statistical translation model* a *phrase-based statistical translation model*:

- **word-based statistical translation model**

Tento model vnikl díky projektu IBM Candide, který probíhal v letech 1980-1990. V dnešní době již není používán, ale jeho základy a principy se ve statistickém strojovém překladu nadále využívají.

„Model založený na slovech“ je založen výhradně na překladu jednotlivých slov, která jsou od sebe izolovaná. Izolované slovní jednotky jsou překládány a statistika vyhodnocuje četnost překladů jednotlivých slov. Tato metoda způsobuje několik problémů. Protože se slova překládají jako samostatné jednotky, systém nezpracovává jejich postavení v kontextu, tudíž v překladu často dochází ke změnám významů. Drtivá většina slov je polysémická a pro konkrétní situaci je vždy nutné zvolit významově nejpodobnější variantu, což je v tomto modelu nemožné. Navíc, jedno slovo zdrojového jazyka může být ekvivalentem více slovům cílového jazyka.

- **phrase-based statistical translation model**

Jak bylo zjištěno, slova nejsou vhodnými nejmenšími jednotkami pro překládání. Někdy jediné slovo v jednom jazyce může být přeloženo jako dvě různá slova v jazyce druhém. Proto model založený na slovech neuspěl a byl nahrazen „phrase-based“ modelem. Tento model umožňuje překlad malých textových sekvencí. Díky tomu překladový slovník obsahuje překlady jednotlivých slov, ale zejména překlady krátkých úseků (vět nebo slovních spojení), což vede ke snížení možnosti generování dvojsmyslných a nejednoznačných překladů. (Koehn 2010, Chapter 5)

c) **HYBRIDNÍ STROJOVÝ PŘEKLAD**

Hybridní strojový překlad je metoda strojového překladu, která kombinuje pravidlové a statistické systémy. Důvodem jeho vzniku byly nedostatečně kvalitní překlady dvou výše zmíněných metod. Hybridní strojový překlad tedy kombinuje jejich hlavní výhody, aby dosáhl ještě kvalitnějšího překladu.

První fáze překladu je lingvistická. Je zde využito pravidlové metody, která je úspěšnější v určování správné gramatické kompozice textu. Následuje fáze statistická, kde je aplikována statistická metoda, která bere v potaz různé významy slov nebo vět a vybírá ten nejvhodnější ekvivalent. Má také mnohem větší pokrytí než pravidlový přístup.

Další nevýhodou pravidlového přístupu je neschopnost řešit problém dvojznačnosti, tedy výběru správného významu, což v tomto případě řeší zapojení statistické metody. Nevýhodou statistické metoda je naopak to, že není obohacena o lingvistickou znalost, tudíž správnost gramatických jevů odhaduje pouze z dat, a často nesprávně.

Mezi hybridní systémy strojového překladu patří například velmi známý Microsoft Bing Translator nebo Systran, jeden z prvních komerčních systémů vůbec.

d) CAT

Dalším typem překladu je tzv. CAT (z anglického Computer-aided Translation nebo Computer-assisted Translation) neboli počítačem podporovaný překlad (užívá se i názvu překlad podporovaný počítačem), který se od strojového překladu zásadně odlišuje. Strojový překlad je prováděn výhradně počítačem a počítá s následnou korekcí kvalifikovaným překladatelem. CAT systém funguje opačně a nenahrazuje lidskou práci, pouze přispívá k jejímu ulehčení. Překladatel překládá texty za pomoci funkce, která se nazývá *překladatelská paměť (translation memory)*. Další funkce CAT systému jsou *elektronický slovník, automatická kontrolu pravopisu a gramatiky, a terminologická databáze (terminology database)*. Mezi CAT nástroje patří např. SDL Trados, STAR Transit, Wordfast, OmegaT, Cafetran či Déjà Vu.

Překladatelskou paměť tvoří sám překladatel za pomoci CAT nástrojů (neboli CAT tools). Přeložené segmenty (ucelené věty, kolokace atd.) jsou uloženy do překladatelské paměti a mohou být znovu použity při překladu jiného textu. Díky tomu je zajištěna terminologická jednoznačnost a nemůže dojít k nekorektnímu překladu jako u jiných systémů, které jsou založeny na překladu jednotlivých slov. Další výhodou CAT systémů je práce se segmenty v podobě ucelených vět, tudíž zahrnuje i skloňování a časování.

Překladatelská paměť utváří tzv. překladatelskou databázi, která se ale nenaplnuje automaticky. Překladatel do ní ručně vkládá termíny ve zdrojovém a cílovém jazyce. Databáze při překladu automaticky zaznamenává termíny, které obsahuje a nabízí jejich překlad. Tato schopnost je využita zejména při překladu odborných a technických dokumentů, kde je vysoká frekvence opakování termínů. Naopak pro překlad beletrie je počítačem podporovaný překlad naprosto nevhodný.

CAT systémy nabízejí mnoho výhod. Překladatel je díky nim schopen vytvořit vysoce kvalitní a terminologicky korektní překlad za velmi krátký čas, protože identické segmenty se nemusí překládat opakovaně. Dochází tak i ke snížení nákladů, což je výhodné pro překladatelské agentury, jejichž služby jsou díky tomu mnohem rychlejší, levnější a přitom stále kvalitní. Nevýhodou může být riziko uložení chybného segmentu, který se bude nadále opakovat v jiných překladech, což by se při dostatečné

pozornosti a vysoké kvalifikaci překladatele stát nemělo. (Mathur, Cettolo and Federico 2013)

3. Online překladače

Protože bakalářská práce je zaměřena na hodnocení automatického překladu SMT systémů pomocí volně dostupných překladačů Google Translate a Microsoft Bing Translator, následující kapitola bude pojednávat právě o nich. Vycházet budeme z oficiálních webových stránek obou překladačů (<http://www.bing.com/translator>, <https://translate.google.cz/>) a také z jejich oficiálních blogů: *Microsoft Translator (and Bing Translator) Official Team Blog* dostupný na <http://blogs.msdn.com/b/translation/>, který byl založen v roce 2007, a *The Official Google Translate Blog* dostupný na <http://googletranslate.blogspot.cz/>, který funguje od roku 2009. Nejprve si ale popíšeme historii online překladačů. Vycházet budeme z publikace *Online and free! Ten years of online machine translation: origins, developments, current use and future prospects.* od F Gaspariho a J. Hutchinse (2007).

A) Historie online překladačů

Prvním volně dostupným online překladačem byl Babel Fish, který byl spuštěn 9. prosince 1997 a právě díky němu se strojový překlad stal dostupným pro každého uživatele internetu. Byl součástí internetového vyhledávače Altavista, který byl založen společností Digital Equipment Corporation již o 2 roky dříve. Babel fish fungoval v anglickém jazyce a poskytoval 10 jazykových kombinací, které zahrnovaly 5 hlavních evropských jazyků (francouzština, němčina, italština, portugalština a španělština), přičemž zpočátku byl nejvyužívanější překlad z anglického jazyka do jazyka španělského. V roce 2003 prohlížeč Altavista koupila firma Overture Services, Inc., kterou o rok později převzala firma Yahoo! Inc. V roce 2012 byl Babel Fish nahrazen překladačem Microsoft Bing Translator. Od roku 2013 nás odkaz babelfish.yahoo.com okamžitě přesměrovává na domovskou stránku vyhledávače Yahoo!.

Zanedlouho po spuštění překladače Babel Fish se na trhu objevilo spousta dalších volně dostupných online překladačů. Od roku 2000 tuto službu poskytovalo více než 10 společností, jako například FreeTranslation (Transparent Language Inc.), Gist-in-Time (Alis Technologies), iTranslator (Lernout & Hauspie), MT Ave (Toshiba), My Translator (Apex Network), PARS (Lingvistica), ProMT, a Reverso (Softissimo). V

mnoha případech byly tyto volně dostupné překlady obohaceny o post-editační služby. Gaspari (2007) uvádí, že na internetu je k dispozici přes 30 různých bezplatných online překladačů.

B) Microsoft Bing Translator

Tento překladač byl původně vyvinut výhradně pro potřeby společnosti Microsoft Corporation, která je jeho zakladatelem. Před spuštěním se na něm pracovalo více než tři roky. Od roku 2007 se stává volně dostupným překladačem pro širokou veřejnost. Nalezneme jej na webové adrese <http://www.bing.com/translator>. Dnes můžeme pomocí Microsoft Bing Translatoru překládat více než 45 jazyků. Na jeho webovém rozhraní lze přeložit text o maximální velikosti 5000 znaků (pokud bychom chtěli přeložit delší text, musíme jej rozdělit na části a zadávat je postupně). Je základem pro překlady Bing, lišty Bing a služby Bing.com/překladač, zároveň je i platformou pro překlady v jiných produktech Microsoft, například Microsoft Office, Yammer, Překladač Skype, Internet Explorer a mnoho dalších. Další jeho služby jsou například překlad příspěvků na sociálních sítích Facebook či Twitter či bezplatná překladová aplikace pro mobilní zařízení s operačním systémem Windows Phone.

Microsoft Bing Translator využívá hybridního strojového překladu, který funguje na principu statistického strojového překladu, který je obohacen o lingvistické prvky (linguistically informed statistical machine translation) a jeho princip je podrobněji vysvětlen v kapitole 2. (Microsoft Translator Official Team Blog, 2007-2014)

C) Google Translate

Tento překladač byl spuštěn roku 2006 společností Google, Inc. Fungoval na principu pravidlového strojového překladu. Roku 2007 začal fungovat na principu statistického strojového překladu a stal se komerčně nejúspěšnějším systémem poslední doby díky volnému poskytování překladů, které postačují pro základní porozumění textu. Nalezneme jej na webové adrese <https://translate.google.cz/>.

Google Translate překládá texty o více než 300 000 znacích. Dalším bonusem je možnost poslechnutí přeloženého i překládaného textu. Služba Google Translate je součástí internetového prohlížeče Google Chrome, kde nám poskytuje možnost okamžitého přeložení stránky, překládá příspěvky na sociální síti Google+ a vedle webového rozhraní je zdarma dostupná i mobilní aplikace pro operační systémy Android a iOS.

Český jazyk byl do překladače vložen v roce 2008. Během roku 2015 Google vytvořil funkci s názvem Google Translate Community (česky Komunita překladače Google), díky které se všichni uživatelé mohou zapojit do vylepšení překládací schopnosti tohoto překladače a doplnit tak strojové učení překladače. Na konci února tohoto roku se Google Translate rozrostl o dalších 13 exotických jazyků, takže nyní podporuje dohromady 103 jazyků. (The Official Google Translate Blog 2009-2016).

4. Kolokace

V této kapitole si stručně vysvětlíme termín kolokace, protože druhá část práce si klade za cíl zhodnotit úspěšnost překladu právě terminologických kolokací z oblasti „bezpečnost potravin“ pomocí volně dostupných překladačů. Vycházet budeme z knih *Jazyk a jazykověda (Přehled a slovníky)* od F. Čermáka (2004), *Studie z korpusové lingvistiky – Kolokace* od F. Čermáka a M. Šulce (2006) a *Lexikon a sémantika* od F. Čermáka (2010).

Kolokace je ústřední pojem korpusové lingvistiky, která se v České republice začala rozvíjet po založení Českého národního korpusu v roce 1994. Pojem zavedl ve 30. letech 20. století J. R. Firth. Do českého jazyka ho vnesl František Čermák, který na téma kolokace vydal mnoho publikací.

Kolokaci lze definovat jako „smysluplné spojení lexémů/slov, lexikální syntagma, zvláště v podobě víceslovného pojmenování, jehož vznik je podmíněn vzájemnou kolokabilitou¹, a tedy i kompatibilitou². (Čermák 2010, str. 283-4)

Typy kolokací

A) Systémové

1. pravidelné
 - **termínové kolokace** (víceslovné termíny) *např. lodní doprava, cestovní kancelář*
 - **propriální kolokace** (víceslovná propria) *např. Kanárské ostrovy, Středozemní moře*
2. nepravidelné
 - **idiomatické kolokace** (idiomy a frazémy) *např. bez nadsázky, ležet ladem*

¹ Kolokabilita = kompatibilitou podmíněná spojitelnost lexémů, která má (formálně-)sémantickou povahu

² Kompatibilita = významová slučitelnost jednoho lexému s druhým lexémem

B) Textové

- pravidelné
 - **běžné kolokace** (gram-sémantické kombinace) *např. místní víno, teplé podnebí*
 - **analytické kombinace tvarů** (analytické formy) *např. šel by, vzpomínající si*
- nepravidelné
 - **individuální metaforické kolokace** (autorské metafory) *např. virové hrátky, třesnutě vtipný*
 - **náhodné kombinace sousední** *např. (vývody) vzduchotechniky uvnitř (bytu), že v, kterou jistě*
 - **jiné kombinace sousední** (blábol různého typu, zvláště psychicky nemocných lidí)

C) Textově-systémové

- **běžné kolokace uzuální** *např. prát prádlo, sušit prádlo, žehlit prádlo, nakrájet nadrobno*

5. Hodnocení automatického překladu SMT systémů

Hlavním cílem této bakalářské práce je testovat a vyhodnotit úspěšnost překladu vybraných terminologických kolokací pomocí dvou volně dostupných online překladačů (Microsoft Bing Translator, Google Translate). Pro testování je zde použito 61 kolokací, které zpracovala Zdeňka Topinková ve své bakalářské práci na téma: Francouzská a česká terminologie v evropských legislativních textech zaměřených na oblast: "Bezpečnost potravin" (2013). Legislativní texty, získané z databáze EUR-LEX, byly upraveny a zpracovány do paralelního jazykového korpusu programem ParaConc. Z toho korpusu byly následně vyexcerpovány kolokace, se kterými pracuji v této bakalářské práci.

Vyhodnocování úspěšnosti překladů jsem využívala zejména terminologickou databází IATE, kterou provozuje Překladačské středisko pro instituce Evropské unie v Lucemburku. Název databáze pochází z anglického Inter-Active Terminology for Europe - Interaktivní terminologie pro Evropu) a začala fungovat v roce 2004 pouze pro potřebu evropských institucí. Od roku 2007 je IATE přístupná veřejnosti, čímž tento projekt naplnil svůj cíl, a to veřejné zpřístupnění všech informací týkajících se Evropské unie. Databáze IATE obsahuje 8,4 milionu odborných výrazů, včetně přibližně 540 000 zkratk a 130 000 ustálených slovních spojení, a pokrývá všech 23 úředních jazyků EU. Nalezneme zde odborný slang a terminologii EU, a také termíny z různých oblastí (např. právo, zemědělství atd.).³

Pro vyhodnocování úspěšnosti překladů jsem také uplatnila již zmiňovanou databázi EUR-Lex. Jedná se o webovou službu Úřadu pro publikace Evropské unie, která poskytuje ve 24 úředních jazycích EU bezplatný přístup k Úřednímu věstníku Evropské unie, právu EU (smlouvám, směrnicím, nařízením, rozhodnutím, konsolidovaným právním předpisům a dalším dokumentům EU), přípravným aktům (návrhům právních předpisů, zprávám, zeleným a bílým knihám atd.), judikatuře EU (rozsudkům, usnesením atd.), mezinárodním dohodám, dokumentům ESVO a dalším veřejným

³ http://iate.europa.eu/brochure/IATEbrochure_CS.pdf

dokumentům. Databáze je denně aktualizována. Zahrnuje více než 3 miliony položek a obsahuje i nejstarší texty z roku 1951.⁴

Dále jsem výsledky srovnávala s paralelním korpusem InterCorp, který je součástí projektu Český národní korpus podporovaném Ministerstvem školství České republiky v rámci programu Projekty velkých infrastruktur pro vědu, výzkum a inovace (2012-2015, číslo projektu LM2011023).⁵ Korpus InterCorp je hlavním výstupem stejnojmenného projektu, jehož cílem je vybudovat rozsáhlý paralelní synchronní korpus pokrývající co největší počet jazyků. Na jeho tvorbě se významnou měrou podílejí pedagogové a studenti FF UK v Praze a další spolupracovníci ÚČNK. Paralelní korpus slouží jako zdroj dat pro teoretické studie, lexikografii, studentské práce, výuku, zejména výuku cizích jazyků, počítačové zpracování přirozeného jazyka, překladatele i veřejnost.⁶

Abecední seznam všech testovaných kolokací

aliments génétiquement modifiés	mode d'entreposage
animal producteur de denrées alimentaires	niveau de protection
autorité vétérinaire compétente	offre alimentaire
certificat vétérinaire	point critique de contrôle
circulation des denrées alimentaires	producteur primaire
confiance de consommateurs	production hygiénique
consommateur final	production primaire
consommation animale	produit de la pêche non transformé
consommation directe	produit d'origine animale
consommation domestique privée	produit primaire
consommation humaine	produits de la pêche frais
contamination de la viande	produits de la pêche vivants
contrôle sanitaire officiel	protection des consommateurs
denrée alimentaire d'origine animale	protection sanitaire

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/content/welcome/about.html>

⁵ <https://ucnk.ff.cuni.cz/intercorp/>

⁶ <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:intercorp>

distribution de produits	réalisation du marché intérieur
efficacité des contrôles	régime de distribution de lait
échantillons de contrôle	retrait du marché
en matière de sécurité	santé humaine
entreposage domestique	santé publique
fonctionnement du marché intérieur	secteur alimentaire
graisse animale fondue	sécurité alimentaire
homogénéité de la distribution	sécurité des additifs alimentaires
hygiène alimentaire	sécurité des aliments
chaîne alimentaire	sécurité des aliments pour animaux
chaîne de production	sous-produits animaux
chaîne du froid	surproduction
inspection communautaire	tâche d'inspection
intérêt de consommateur	viande fraîche
législation alimentaire	viande séparée mécaniquement
local d'entreposage	zone de production
médicament vétérinaire	

6. Evaluace online překladačů

Vybrané kolokace byly do překladačů vkládány v úryvcích legislativních textů, které jsou k dispozici v databázi EUR-Lex. Při testování vyšlo najevo, že překladače téměř nikdy nepřeloží text zcela shodně s oficiálním překladem textu. Absolutně totožných překladů s překlady oficiálními je u obou překladačů minimum. V porovnání s oficiálním překladem je v překladu úryvků pomocí překladačů alespoň jedno slovo přeloženo odlišně. Pokud tento jev neovlivnil vyznění celého úryvku, nebrala jsem jej v konečném hodnocení v potaz, protože bakalářská práce se primárně zabývá úspěšností překladu určených terminologických kolokací. Při hodnocení jsem tedy kladla důraz zejména na správnost překladu kolokace a na správné zapojení kolokace do kontextu.

V následujících podkapitolách se věnuji analýze chybně nebo nejednoznačně přeložených kolokací, které jsem rozdělila do tří skupin:

- 1. Kolokace chybně přeložená a chybně zapojená do kontextu**
- 2. Kolokace správně přeložená, ale chybně zapojená do kontextu**
- 3. Kolokace přípustně přeložená a správně zapojená v kontextu**
 - přípustně přeložená kolokace je taková, u níž existuje více možných způsobů překladu
 - tuto skupinu jsem nakonec započítala do hodnocení celkového počtu správně přeložených kolokací, které je uvedeno v závěru práce

Pro větší přehlednost je analýza rozdělena do dvou podkapitol, první se věnuje analýze jevů u Microsoft Bing Translatoru, druhá přináší analýzu jevů u Google Translate. Pro každou analyzovanou kolokaci jsem vytvořila tabulku obsahující:

- testovanou francouzskou kolokaci
- český překlad kolokace z bakalářské práce Z. Topinkové
- český překlad kolokace z databáze IATE (většina kolokací se ale v databázi nevyskytuje)
- překlad kolokace v kontextu pomocí překladače (Bing nebo GT)

Po tabulce vždy následuje můj komentář analyzovaného jevu a úryvky legislativního textu z databáze EUR-Lex ve francouzském a českém znění, které

obsahují zkoumané kolokace. Všechny úryvky jsou uvedeny celexovým číslem, které umožňuje rychle vyhledat daný legislativní text v plném znění v databázi EUR-Lex.

A) Microsoft Bing Translator

1. Kolokace chybně přeložená a chybně zapojená do kontextu

Tento jev se vyskytl u 9 případů z celkových 61 (14,8%).

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
animal producteur de denrées alimentaires	zvíře určené k produkci potravin, hospodářské zvíře, které je určeno k přimísení do potravin nebo krmiva	X	"Provozovatelé potravinářských a krmivářských odvětví musí být schopni identifikovat každou osobu s jim poskytla potraviny, krmivo, <u>producent živočišných potravin</u> nebo jakákoli látka být ztělesněn nebo do potravin nebo zvířata krmit."

Můžeme se domnívat, že slovní spojení „živočišné potraviny“ vyjadřuje v češtině používanější spojení „potraviny živočišného původu“, nicméně v tomto případě je zásadní chybou absence překladu části kolokace, a to adjektiva „animal“. Adjektivum „animal“ je nezbytné pro správné pochopení kolokace, protože „producteur“ může být jakýkoli producent, ale v tomto případě je významově nezbytné chápat, že jde o zvíře.

- **Legislativní text 32002R0178 FR**

« Les exploitants du secteur alimentaire et du secteur de l'alimentation animale doivent être en mesure d'identifier toute personne leur ayant fourni une denrée alimentaire, un aliment pour animaux, un **animal producteur de denrées alimentaires** ou toute substance destinée à être incorporée ou susceptible d'être incorporée dans des denrées alimentaires ou dans des aliments pour animaux. »

- **Legislativní text 32002R0178 FR**

„Provozovatelé potravinářských a krmivářských podniku musí být schopni identifikovat každou osobu, která jim dodala potravinu, krmivo, **hospodářské zvíře** nebo jakoukoli látku, **kteřá je určena k přimísení do potraviny nebo krmiva** nebo u níž se předpokládá, že do nich bude přimísená.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
inspection communautaire	inspekce společenství	X	„ <u>Kontrolní mise Společenství</u> odehrává místě před vyhlášením těchto seznamů, pokud:“

Při hledání adekvátního francouzského překladu kolokace „kontrolní mise“ jsem v databázi EUR-Lex našla překlad „missions de surveillance“, který jsem poté přeložila zpět do češtiny pomocí Bingu v několika různých kontextech. Vyšly mi překlady „mise zvýšeného dozoru“, „mise“ a „kontrolní mise“.

Pokud zadáme kolokaci „inspection communautaire“ bez kontextu, Bing ji překládá do češtiny jako „inspekce společenství“. Tento překlad se shoduje s adekvátním překladem u Topinkové (2013) a zároveň je významově i jazykově bližší kolokaci „inspekční prohlídky Společenství“ v legislativním textu níže. Překlad „Kontrolní mise Společenství“ tedy považuji za nepřesný, protože podle výše zmíněných indicií spíše odpovídá francouzské kolokaci „missions de surveillance“.

Ani syntakticky věta nedává moc smysl, zejména část „odehrává místě“, kam by bylo vhodné doplnit „se odehrává na místě“, nicméně ani takto by se věta významově neshodovala s legislativním textem.

- **Legislativní text 32004R0854 FR**

« Une mission **d'inspection communautaire** a lieu sur place avant l'établissement desdites listes, sauf si: »

- **Legislativní text 32004R0854 CZ**

„**Inspekční prohlídky** na místě vykoná **Společenství** před vypracováním takových seznamů, s výjimkou případů, kdy:“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
local d'entreposage	skladiště, skladovací prostor	X	„Je-li oblast úložiště se nachází pod mostem, neměla oddělen od mostu objevil více než jedné palubě a musí být přímo přístupné schody nebo žebřík z otevřené paluby.“

Překlad „oblast úložiště“ je hodně nepřesný, ale určitá významová podobnost by se zde dala najít. Úložiště i skladiště jsou místa určená pro shromažďování nějakého materiálu či věci (surovin, výrobků, materiálů). Nicméně slovní spojení „oblast úložiště“ nelze považovat za synonymum ke kolokaci „skladovací prostor“, protože slovo „úložiště“ se dle legislativních textů v databázi EUR-Lex vztahuje spíše k ukládání nepotřebného materiálu (např. radioaktivní odpad), zatímco „skladovací prostor“ či „skladiště“ je prostor určený pro uchovávání materiálu (průmyslového, obchodního), který bude dále využit.

Do kontextu je kolokace zapojena poměrně přípustně, nicméně celý překlad obsahuje lexikální i syntaktické chyby. Například francouzské „pont“(česky paluba) je ve 2 ze 4 výskytů slova ve větě přeložen jako „most“.

- **Legislativní text 32009L0045 FR**

« Si le **local d'entreposage** est situé sous le pont, il ne doit pas être séparé du pont découvert par plus d'un pont et doit être accessible directement par un escalier ou une échelle à partir du pont découvert. »

- **Legislativní text 32009L0045 CZ**

„Je-li **skladovací prostor** umístěn pod palubou, nesmí být umístěn více než jednu palubu pod otevřenou palubou a musí být přímo přístupný po schodišti nebo žebříku z otevřené paluby.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
graisse animale fondue	tavený živočišný tuk, tavený nebo škvařený živočišný tuk, vytavený živočišný tuk, živočišný tuk, který byl vytavený	tavený nebo škvařený živočišný tuk	„Pokud tuk splňuje normy uvedené v bodě 4, <u>vyškvařený živočišný tuk</u> , připravené podle bodů 1 a 2 může být rafinované ve stejném zařízení nebo na jiném zařízení ke zlepšení jejich fyzické a chemické vlastnosti;“

Zde vidíme, že francouzská kolokace zahrnuje více českých termínů, které nejsou synonymní. Racková (2008, str. 36) ve své bakalářské práci uvádí, že se v praxi užívají dva způsoby zpracování živočišného tuku, a to suchou cestou (tzn. škvařením) a mokrou cestou (tzn. tavením). Překlad kolokace se tedy významem liší od legislativního textu.

V kontextu věty je kolokace chybně zapojena, neboť zde chybí shoda v čísle.

- **Legislativní text 32004R0853 FR**

« dès lors que les graisses destinées au raffinage respectent les normes visées au point 4, les **graisses animales fondues** préparées conformément aux points 1 et 2 peuvent être raffinées dans le même établissement ou dans un autre établissement en vue d'améliorer leurs qualités physico-chimiques; »

- **Legislativní text 32004R0853 CZ**

„U tuků k rafinaci, které splňují požadavky stanovené v bodě 4, mohou být **živočišné tuky, které byly vytaveny** v souladu s body 1 a 2, rafinovány pro zlepšení svých fyzikálněchemických vlastností v tomtéž nebo jiném zařízení.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
entrepasage domestique	domácí skladování	X	"Pravidla Společenství by měla vztahovat ani na primární produkci pro soukromé domácí užití nebo příprava, manipulace a skladování, domácí jídlo pro soukromou domácí spotřebu účely."

Zde není dodržen slovní pořád ve větě, proto překlad absolutně nedává smysl. Ani v tomto případě pravidlová metoda v hybridním systému neuspěla.

- **Legislativní text 32004R0852 FR**

« Les règles communautaires ne devraient s'appliquer ni à la production primaire destinée à un usage domestique privé ni à la préparation, la manipulation et l'**entrepasage domestiques** de denrées alimentaires à des fins de consommation domestique privée. »

- **Legislativní text 32004R0852 CZ**

„Pravidla Společenství by se neměla vztahovat na prvovýrobu pro soukromé domácí použití ani na domácí přípravu potravin, na manipulaci s nimi nebo na jejich **skladování** pro soukromou domácí spotřebu.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
législation alimentaire	potravinové právo, potravinářský právní předpis	X	„Povolení k uvedení látek na trh by měla být udělena podle tohoto nařízení, za předpokladu, že kritéria pro povolení stanovených odvĕtvovými potravin, které zákony jsou splněny. “

V tomto překladu je jasně nedodržen slovní pořádek ve větě, tudíž kolokace a celá věta postrádají smysl. Bing by se těchto chyb neměl dopouštět, protože využívá

hybridní systém překladu, který v první fázi aplikuje pravidlovou metodu pro určení správné gramatické kompozice textu.

- **Legislativní text 32003R1829 FR**

« L'autorisation de placer des substances sur le marché devrait être accordée conformément au présent règlement, pour autant que les critères d'autorisation établis par les **législations alimentaires** sectorielles soient remplis. »

- **Legislativní text 32003R1829 CZ**

„Povolení k uvádění jednotlivých látek na trh podle tohoto nařízení by mělo být uděleno, pokud jsou splněná kritéria podle jednotlivých **potravinářských právních předpisů**.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
produit de la pêche non transformé	nezpracovaný produkt rybolovu	X	"upravenými produkty rybolovu": jakýkoli <u>produkt nezpracované rybolovu</u> , který prodělal operaci anatomickou celistvost, jako například kuchání, nadpis, krájení, řezání závitů a hash;“

V kolokaci „nezpracovaný produkt rybolovu“ je adjektivum „nezpracovaný“ závislým členem na řídicím členu „produkt“ a shodují se v čísle a v rodě. Bing tuto shodu závislého členu s řídicím členem nedodržel. Adjektivum „nezpracované“ je vzhledem ke své funkci přívlastku shodného navíc špatně umístěno.

- **Legislativní text 32004R0853 FR**

« "produit préparé de la pêche": tout **produit de la pêche non transformé** qui a subi une opération modifiant son intégrité anatomique, telle que l'éviscération, l'étêtage, le tranchage, le filetage et le hachage; »

- **Legislativní text 32004R0853 CZ**

"Upravenými produkty rybolovu" se rozumějí **nezpracované produkty rybolovu**, které byly podrobeny úkonům ovlivňujícím jejich anatomickou celistvost, jako je vyvržení, odstranění hlavy, porcování, filetování a sekání."

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
produit de la pêche vivant	živé produkty rybolovu	X	„primární produkce zahrnuje zemědělství, rybolov a sběr živých rybolovu produktů za účelem jejich uvedení na trh“

V překladu kolokace je špatně umístěno substantivum „rybolovu“ ve funkci přívlastku neshodného rozvíjejícího substantivum „produkty“.

- **Legislativní text 32004R0853 FR**

« la production primaire couvre l'élevage, la pêche et la récolte des **produits de la pêche vivants** en vue de leur mise sur le marché, »

- **Legislativní text 32004R0853 CZ**

„zahrnuje prvovýroba chov a lov ryb a sběr **živých produktů rybolovu** s cílem uvést je na trh“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
chaîne de production	řetězec výroby, výrobní řetězec, potravinový řetězec, potravinový dodavatelský řetězec	X	„(a) kontroluje záznamy nebo dokumenty v hospodářství, včetně řetězu informace týkající se výroby; “

Zde Bing opět zpřeházel slovosled. Pokud by překlad zněl „informace týkající se řetězu výroby“, dával by smysl alespoň syntakticky. Ale i zde bychom si pak mohli položit otázku, zda můžeme slova „řetěz“ a „řetězec“ považovat za synonyma, protože v žádném z legislativních textů není v tomto významu použito slovo „řetěz“. Je zjevné,

že pro překlad této kolokace nemá Microsoft Bing Translator ve statistickém systému dostatek dat pro správný překlad a překladový systém selhal ve vyhodnocení gramatické struktury.

- **Legislativní text 32004R0854 FR**

« a) les contrôles des registres ou des documents de l'exploitation, y compris les informations relatives à la **chaîne de production**; »

- **Legislativní text 32004R0854 CZ**

„a) kontroly záznamu nebo dokladu v hospodářství, včetně kontroly informací o **potravinovém řetězci**.“

2. **Kolokace správně přeložená, ale chybně zapojená do kontextu**

Tento jev se vyskytl u 7 případů z celkových 61 (11,5%).

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
produit primaire	prvovýroba, produkt prvovýroby	X	„Kromě toho v případě přímé dodávky konečnému spotřebiteli nebo místním maloobchodním v malém množství <u>primárních produktů</u> nebo některých druhů masa provozovatelem v oblasti potravin, které produkuje, by mělo vnitrostátní právo chránit veřejné zdraví, zejména kvůli úzký vztah mezi producentem a spotřebitelem.“

Kolokace „primární produkt“ se běžně vyskytuje ve smlouvách EU, izolovaně tedy přípustná je, ale v daném kontextu je špatně syntakticky zasazena. V kontextu jsou předmětem dodávky malá množství produktů určitého druhu masa z prvovýroby. Primárním produktem se v této větě rozumí právě maso z prvovýroby.

Český překlad Bingu „primárních produktů nebo některých druhů masa“ chybně vyjadřuje, že primární produkt a některé druhy masa nejsou ten samý objekt.

- **Legislativní text 32004R0853 FR**

« En outre, dans le cas de l'approvisionnement direct du consommateur final ou du commerce de détail local en petites quantités de **produits primaires** ou de certains types de viande par l'exploitant du secteur alimentaire qui les produit, il convient que le droit national protège la santé publique, en particulier en raison de la relation étroite entre le producteur et le consommateur. »

- **Legislativní text 32004R0853 CZ**

„Kromě toho v případě, kdy provozovatel potravinářského podniku dodává malá množství vlastních **produktů** z určitého druhu masa **z prvovýroby** přímo konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu, je vhodné chránit veřejné zdraví vnitrostátním právem především z důvodu úzkého vztahu výrobce a spotřebitele.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
régime de distribution de lait	režim mléka	X	„Je vhodné, aby určité informace související s program Mléko do škol předávat každý rok Komisi pro účely sledování.“

Kolokace „régime de distribution de lait“ se váže k nařízení Komise Evropských společenství, kterým se stanovila prováděcí pravidla k nařízení Rady ve věci podpory Společenství pro poskytování mléka a některých mléčných výrobků žákům ve školách.⁷

V databázi EUR-Lex (legislativní text č. 32013R1308) jsem pro kolokaci našla překlady „Projekt „mléko (do škol)“, „Projektem Unie „Mléko a mléčné výrobky (do škol)“.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1461058687760&uri=CELEX:32008R0657>

V paralelním korpusu InterCorp se z celkových 6 výskytů objevuje v jednom případě český překlad jako „program distribuce mléka“. Projekt a program jsou synonymní výrazy, proto by se překlad kolokace „program Mléko“ dal považovat za přípustný. Nicméně slovo „program“ je v kontextu v 7. pádě, správný tvar by tedy měl být „programem“.

- **Legislativní text 32008R0657 FR**

« Il convient que certaines informations relatives au **régime de distribution de lait** aux écoles soient transmises chaque année à la Commission à des fins de suivi. »

- **Legislativní text 32008R0657 CZ**

„Některé informace týkající se **režimu mléka** pro školy by měly být každý rok zasílány Komisi za účelem jejich sledování.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
viande séparée mécaniquement	mechanicky oddělované maso	strojně oddělené maso	Definice <u>mechanicky oddělované maso</u> (MOM) by měla být zástupný pokrýt všechny procesy mechanického oddělování.

Toto je příklad, kdy izolovaně je překlad kolokace naprosto správný.

Ze syntaktického hlediska zde chybí shoda přívlastku neshodného „maso“ se slovem „definice“ a zároveň se neshoduje přívlastek shodný „oddělované“ s řídicím členem „maso“.

- **Legislativní text 32004R0853 FR**

«La définition des **viandes séparées mécaniquement** (VSM) devrait avoir un caractère générique de manière à couvrir tous les procédés de séparation mécanique.»

- **Legislativní text 32004R0853 CZ**

„Definice mechanicky oddělovaného masa (MOM) by měla mít obecný charakter, aby zahrnovala všechny metody mechanického oddělování.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
sécurité des aliments	bezpečnost potravin	bezpečnost potravin	Komise konzultuje orgán evropské <u>bezpečnosti potravin</u> na jakékoliv záležitosti spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení, která by mohla mít významný vliv na veřejné zdraví.

V tomto případě je izolovaně správně přeložená kolokace „sécurité des aliments“ součástí názvu agentury EU „Autorité européenne de sécurité des aliments“. Český oficiální název agentury je „Evropský úřad pro bezpečnost potravin“. V překladu Bing je „úřad“ nahrazen termínem „orgán“, což nekoresponduje s definicí agentur EU na oficiálních stránkách Evropské unie: „Agentury EU se od institucí a orgánů EU liší — jedná se o samostatné právní subjekty zřízené za účelem provedení konkrétních úkolů podle práva EU.“⁸

V přeloženém kontextu je kolokace také zasazena špatně. Z překladu vyplývá, že předmětem konzultace je orgán bezpečnosti potravin. Předmět „orgán“ by zde měl být nikoli ve 4., ale v 7. pádě: Komise konzultuje s orgánem (s kým, s čím).

- **Legislativní text 32004R0852 FR**

« La Commission consulte l'Autorité européenne de sécurité des aliments sur toute question relevant du champ d'application du présent règlement susceptible d'avoir un effet important sur la santé publique.

⁸ http://europa.eu/about-eu/agencies/index_cs.htm

- **Legislativní text 32004R0852 CZ**

„Komise vede konzultace s Evropským výborem pro **bezpečnost potravin** o jakékoli záležitosti spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení, která by mohla mít významný dopad na veřejné zdraví.“

Zajímavé je, že ve výše uvedeném legislativním textu z databáze EUR-Lex je v názvu agentury použito „výbor“. Na oficiálních stránkách není uvedena možnost překladu tohoto orgánu jako „Evropský výbor pro bezpečnost potravin“, takže se domnívám, že v tomto případě není správný ani oficiální překlad francouzského legislativního textu.⁹

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
sécurité des additifs alimentaires	bezpečnost potravinářských přídatných látek	X	Aniž jsou dotčeny výsledky uvedeného aktualizaci dvacátého pátého bodu odůvodnění Komise by měla rozvíjet, jeden rok po přijetí tohoto nařízení, program pro přehodnocení úřadem <u>bezpečnosti potravinářských přídatných látek</u> , již dříve povolených ve Společenství.

Kolokace je syntakticky špatně zasazena do kontextu. Z překladu chybně vyplývá, že existuje „úřad bezpečnosti potravinářských přídatných látek“. Bing zde překládá slovo od slova, čímž porušuje syntaktické vztahy mezi větnými členy a překlad nedává smysl.

- **Legislativní text 32008R1333 FR**

« Sans préjudice des résultats de la mise à jour visée au vingt-cinquième considérant, la Commission devrait élaborer, un an après l'adoption du présent règlement, un programme pour la réévaluation, par l'Autorité, de la **sécurité des additifs alimentaires** précédemment autorisés dans la Communauté. »

⁹ http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/policy_agencies/efsa/index_cs.htm

- **Legislativní text 32008R1333 CZ**

„Aniž je dotčen výsledek přezkumu uvedeného ve 25. bodě odůvodnění, měla by Komise do jednoho roku od přijetí tohoto nařízení stanovit program hodnocení pro úřad, kterým by se znovu vyhodnotila **bezpečnost potravinářských přídatných látek**, které byly ve Společenství již schváleny.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
circulation des denrées alimentaires	pohyb potravin	X	" Volný pohyb potravin a zvířat bezpečných a zdravých potravin je důležitým hlediskem vnitřního trhu a významně přispívá ke zdraví a blahu občanů a k jejich hospodářské a sociální zájmy."

Zde je příklad toho, jak si Bing neporadil s překladem několikanásobného přívlastku. Navíc vidíme, že kolokace „**aliments pour animaux** (sûrs et sains)“ je chybně přeložena jako „**zvířat** (bezpečných a zdravých) **potravin**“, přitom jde o „krmiva“. Postavení několikanásobného přívlastku „bezpečných a zdravých“, který rozvíjí potraviny i krmiva, je také chybný.

- **Legislativní text 32003R1829 FR**

« La libre **circulation de denrées alimentaires** et d'aliments pour animaux sûrs et sains constitue un aspect essentiel du marché intérieur et contribue de façon notable à la santé et au bien-être des citoyens, ainsi qu'à leurs intérêts économiques et sociaux.»

- **Legislativní text 32003R1829 CZ**

„**Volný pohyb** bezpečných a zdravých potravin a krmiv je podstatným aspektem vnitřního trhu a významně přispívá ke zdraví a blahu občanů a k jejich sociálním a ekonomickým zájmům.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
chaîne du froid	chladicí řetězec	X	<u>Chladicího řetězce</u> by neměly být přerušeny.

Správně přeložená kolokace je do kontextu špatně syntakticky zapojena. Je zde chybně použit 2. pád namísto 1. pádu a navíc se kolokace neshoduje se zbytkem věty v čase.

- **Legislativní text 32004R0852 FR**
« La chaîne du froid ne doit pas être interrompue. »
- **Legislativní text 32004R0852 CZ**
„Chladicí řetězec nesmí být přerušen.“

3. Kolokace přípustně přeložená a správně zapojená v kontextu

Tento jev se vyskytl u 3 případů z celkových 61 (4,9%).

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
en matière de sécurité	v oblasti bezpečnosti, o bezpečnosti, v souvislosti s bezpečností, z hlediska bezpečnosti, týkající se zabezpečení	v oblasti bezpečnosti	„primární odpovědnost <u>za</u> <u>bezpečnost</u> potravin nese provozovatel potravinářského podniku“

Ačkoli se překlad neshoduje s databází IATE, český legislativní text se zcela shoduje s překladem Bing. Kolokace je v něm syntakticky i sémanticky správně zapojena.

- **Legislativní text 32004R0852 FR**
« la responsabilité première **en matière de sécurité** alimentaire incombe à l'exploitant du secteur alimentaire; »
- **Legislativní text 32004R0852 CZ**
„primární odpovědnost **za bezpečnost** potravin nese provozovatel potravinářského podniku;“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
consommation animale	výživa zvířat	X	„By měl stanovit, podle potřeby a na základě závěrů posouzení rizik, sledování požadavků vyplývajících z uvedení na trh, pokud jde o používání geneticky modifikovaných potravin určených k lidské spotřebě a využívání geneticky modifikovaných krmiv pro <u>zvířecí spotřebu</u> .“

V legislativním textu je tato kolokace přeložena jako „výživa zvířat“. Překladač kolokaci přeložil jako „zvířecí spotřeba“. Významová spojitost obou překladů existuje, neboť výživa je něco, co je spotřebováno. Navíc výše v textu máme podobnou kolokaci „consommation humaine“, která je v českém legislativním textu přeložena jako „lidská spotřeba“. Pokud bychom analogicky odvozovali kolokaci „consommation animale“, získali bychom již zmiňovanou kolokaci „zvířecí spotřeba“.

Pro ověření jsem kolokaci „consommation animale“ hledala v korpusu InterCorp, kde z 21 výskytů ve francouzském jazyce je v 1 případě kolokace přeložena jako „zvířecí spotřeba“.¹⁰

V databázi IATE se francouzská kolokace „consommation animale“ nevyskytuje. Našla jsem zde jí podobnou „consommation humaine“, která je, stejně

¹⁰ Nádvořníková, O. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – francouzština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

jako v českém legislativním textu 32003R1829 CZ přeložena jako „lidská spotřeba“. Z těchto důvodů se dá překlad považovat za přípustný.

- **Legislativní text 32003R1829 FR**

« Il convient d'établir, en tant que de besoin, et sur la base des conclusions de l'évaluation des risques, des prescriptions de monitoring consécutif à la mise sur le marché concernant l'utilisation des denrées alimentaires génétiquement modifiées destinées à la consommation humaine et l'utilisation des aliments génétiquement modifiés destinés à la **consommation animale**. »

- **Legislativní text 32003R1829 CZ**

„Je nezbytné podle potřeby a na základě závěru hodnocení rizika zavést požadavky na monitorování po uvedení na trh, pokud jde o používání geneticky modifikovaných potravin určených k lidské spotřebě a geneticky modifikovaných krmiv určených k **výživě zvířat**.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing
homogénéité de la distribution	stejněměrné rozložení	X	"Založené na principech HACCP musí být zavedeny postupy pro kontrolu <u>homogenity rozložení</u> tepla."

Tato kolokace se v legislativních textech překládá počestně, nicméně slovo „homogenita“ vyjadřuje stejnoměrnost, stejnorodost, celistvost, tudíž překlad „homogenita rozložení“ jistě můžeme zařadit mezi přípustné. Překlady se spíš liší nominální povahou kolokace „homogenita rozložení“ a adjektivní povahou kolokace „stejněměrné rozložení“, z nichž ta druhá je běžněji užívaná v českém jazyce.

- **Legislativní text 32004R0853 FR**

« Des procédures fondées sur les principes HACCP doivent être mises en place pour vérifier **l'homogénéité de la distribution** de la chaleur. »

- **Legislativní text 32004R0853 CZ**
„Ověřování stejnoměrného rozložení tepla musí být založeno na zásadách HACCP.“

B) Google Translate

1. Kolokace chybně přeložená a chybně zapojená do kontextu

Tento jev se vyskytl u 8 případů z celkových 61 (13,1%).

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
régime de distribution de lait	režim mléka	X	„Je vhodné, aby některé informace týkající se školy, aby <u>mléko režim rozdělování</u> být předávány každý rok Komisi pro účely monitorování.“

GT nepovažuje toto slovní spojení za kolokaci a jednotlivé větné členy kolokace přeložil samostatně, čímž porušil jejich vzájemný syntaktický vztah.

- **Legislativní text 32008R0657 FR**
« Il convient que certaines informations relatives au régime de distribution de lait aux écoles soient transmises chaque année à la Commission à des fins de suivi. »
- **Legislativní text 32008R0657 CZ**
„Některé informace týkající se režimu mléka pro školy by měly být každý rok zasílány Komisi za účelem jejich sledování.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
animal producteur de denrées alimentaires	zvíře určené k produkci potravin, hospodářské zvíře, které je určeno k přimísení do potravin nebo krmiva	X	"Provozovatelům potravinářských podniků a odvětví krmiv musí být schopni identifikovat každou osobu, byly dodala potravinu, krmivo, <u>producentem krmivo pro zvířata</u> nebo jakékoliv látky určené k zabudování nebo pravděpodobný by měla být začleněna do potravin nebo krmiv."

Překlad celého textu nedává syntakticky smysl. Samotná kolokace je také přeložena chybně. GT ji za kolokaci nepovažuje, i z toho důvodu nejspíše překládal větné členy každý zvlášť, čímž, stejně jako v předchozím případě, porušil jejich syntaktické vztahy.

- **Legislativní text 32002R0178 FR**

« Les exploitants du secteur alimentaire et du secteur de l'alimentation animale doivent être en mesure d'identifier toute personne leur ayant fourni une denrée alimentaire, un aliment pour animaux, un **animal producteur de denrées alimentaires** ou toute substance destinée à être incorporée ou susceptible d'être incorporée dans des denrées alimentaires ou dans des aliments pour animaux. »

- **Legislativní text 32002R0178 CZ**

„Provozovatelé potravinářských a krmivářských podniku musí být schopni identifikovat každou osobu, která jim dodala potravinu, krmivo, **hospodářské zvíře** nebo jakoukoli látku, **která je určena k přimísení do potravin nebo krmiva** nebo u níž se předpokládá, že do nich bude přimíšena.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
homogénéité de la distribution	stejněměrné rozložení	X	„Postupy založené na principech HACCP musí být na místě, aby ověřil <u>rovnoměrné rozložení</u> tepla.“

Slova „stejněměrné“ a „rovnoměrné“ jsou utvořena kompozicí. V prvním případě jde o kompozici prefixu „stejno“ a morfému „měrný“. V druhém se jedná o kompozici prefixu „rovno“ a morfému „měrný“. Prefixy si můžeme převést na adjektiva „stejný“ a „rovný“, a porovnat jejich významy, které nejsou zcela synonymní. V korpusu InterCorp jsem našla pouze jeden případ výskytu kolokace „homogénéité de la distribution“ a její český překlad zde byl také výhradně „stejněměrné rozložení“. Z tohoto důvodu se domnívám, že překlad „rovnoměrné rozložení“ se nepoužívá a je tedy chybný.

Překlad celé věty je syntakticky špatně. Sloveso „ověřil“ ve vedlejší větě se neshoduje s žádným větným členem. Chybně je přeložena i kolokace „mise en place“, která je ale vynechána i v českém legislativním textu níže. Přípustněji by věta zněla: „Postupy založené na principech HACCP musí být zavedeny, aby ověřily stejnoměrné rozložení tepla.“

- **Legislativní text 32004R0853 FR**
« Des procédures fondées sur les principes HACCP doivent être mises en place pour vérifier l'homogénéité de la distribution de la chaleur. »
- **Legislativní text 32004R0853 CZ**
„Ověřování stejněměrného rozložení tepla musí být založeno na zásadách HACCP.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
produit de la pêche non transformé	nezpracovaný produkt rybolovu	X	„Připravený produkt rybolovu "se rozumí jakýkoliv výrobek nezpracovaných rybolovu , která byla určitým úkonem ovlivňujícím jejich anatomickou celistvost, jako je vyvržení, krájení, filetování a sekání;“

Překlad francouzského „produit“ do českého jazyka jako „výrobek“ je přípustný. Nicméně GT zde (stejně jako Bing) nedodržel shodu závislého členu s členem řídicím. Adjektivum „nezpracovaných“ se váže k řídicímu členu „výrobek“ jako přívlastek shodný a mělo by mu tedy předcházet a shodovat se s ním pádě, čísle a jmenném rodě.

- **Legislativní text 32004R0853 FR**

« "produit préparé de la pêche": tout **produit de la pêche non transformé** qui a subi une opération modifiant son intégrité anatomique, telle que l'éviscération, l'étêtage, le tranchage, le filetage et le hachage; »

- **Legislativní text 32004R0853 CZ**

"Upravenými produkty rybolovu" se rozumějí **nezpracované produkty rybolovu**, které byly podrobeny úkonům ovlivňujícím jejich anatomickou celistvost, jako je vyvržení, odstranění hlavy, porcování, filetování a sekání.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
retrait du marché	stažení z trhu, stažení	stažení výrobku z trhu	„V případě, že oznámení a průvodní dokumenty uvedené v odstavcích 1 a 2 předloženy ve stanovené lhůtě nebo jsou nalezeny chybné, nebo je-li žádost podána ve lhůtě stanovené v odstavci 4, Komise v souladu s postupem uvedeným v článku 35, odstavec 2, kterým se požaduje stažení dotyčného trhu výrobku a jeho derivátů.“

Z překladu GT vyplývá, že odstavcem 2 se požaduje stažení trhu výrobku, což je nesmysl. Přípustný překlad by byl „stažení dotyčného výrobku z trhu“. Je zřejmé, že GT přeložil kolokaci „retrait du marché“ slovo od slova, přičemž předložka „du“, která je v této kolokaci zásadní, není přeložena vůbec.

Zde je jasné, že si GT nebyl schopen poradit s překladem komplexnějšího souvětí legislativního textu. GT pouze statisticky odhadl nejadekvátnější překlad, který ve svém korpusu generuje. Je pravděpodobné, že pro tento text nemá GT v korpusu žádný adekvátní překlad, proto je výsledek chybný.

- **Legislativní text 32003R1829 FR**

« Lorsque la notification et les documents d'accompagnement visés aux paragraphes 1 et 2 ne sont pas fournis dans le délai prescrit ou se révèlent incorrects, ou lorsque la demande n'est pas introduite dans le délai fixé au paragraphe 4, la Commission, agissant conformément à la procédure visée à l'article 35, paragraphe 2, adopte une mesure demandant le **retrait du marché** du produit concerné et de ses dérivés.»

- **Legislativní text 32003R1829 CZ**

„Nesou-li oznámení a k němu připojené prvky uvedené v odstavcích 1 a 2 předloženy ve stanovené lhůtě nebo jsou-li shledány nesprávnými nebo není-li ve stanovené lhůtě podána žádost požadovaná podle odstavce 4, přijme Komise

postupem podle čl. 35 odst. 2 opatření, kterým se požaduje **stažení** dotyčného produktu a všech produktů, které jsou z něj vyrobeny, **z trhu**.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
sécurité des additifs alimentaires	bezpečnost potravinářských přídatných látek	X	„Bez ohledu na výsledky aktualizace popsané v dvacátého pátého bodu odůvodnění, by Komise měla po přijetí tohoto nařízení vyvíjet, rok, program pro přehodnocení úřadem, <u>bezpečnostní</u> dříve povolených <u>potravinářských přídatných látek</u> ve Společenství.“

Zde vidíme, že GT přeložil správně pouze část kolokace, což může být vysvětleno faktem, že GT chápe jako kolokaci pouze slovní spojení „additifs alimentaires“. Francouzské substantivum „sécurité“ je do češtiny chybně přeloženo jako adjektivum, proto je nutné celou kolokaci považovat za chybnou.

- **Legislativní text 32008R1333 FR**

« Sans préjudice des résultats de la mise à jour visée au vingt-cinquième considérant, la Commission devrait élaborer, un an après l’adoption du présent règlement, un programme pour la réévaluation, par l’Autorité, de la **sécurité des additifs alimentaires** précédemment autorisés dans la Communauté. »

- **Legislativní text 32008R1333 CZ**

„Aniž je dotčen výsledek přezkumu uvedeného ve 25. bodě odůvodnění, měla by Komise do jednoho roku od přijetí tohoto nařízení stanovit program hodnocení pro úřad, kterým by se znovu vyhodnotila **bezpečnost potravinářských přídatných látek**, které byly ve Společenství již schváleny.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
entreposage domestique	domácí skladování	X	„Pravidla Společenství by se neměla vztahovat na prvovýrobu pro soukromé domácí použití nebo přípravu, manipulaci a skladování domácích potravin určených pro soukromou domácí spotřebu.“

V tomto překladu GT chybně umístil adjektivum „domácí“, které se jako přívlastek shodný váže řídicímu členu „skladování“. GT nechápe „entreposage domestique“ jako kolokaci a adjektivum „domestique“ chybně identifikuje jako přívlastek shodný vážící se k substantivu „potraviny“.

- **Legislativní text 32004R0852 FR**

« Les règles communautaires ne devraient s'appliquer ni à la production primaire destinée à un usage domestique privé ni à la préparation, la manipulation et **l'entreposage domestiques** de denrées alimentaires à des fins de consommation domestique privée»

- **Legislativní text 32004R0852 CZ**

„Pravidla Společenství by se neměla vztahovat na prvovýrobu pro soukromé domácí použití ani na **domácí** přípravu potravin, na manipulaci s nimi nebo na jejich **skladování** pro soukromou domácí spotřebu.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
consommation domestique privée	soukromá domácí spotřeba, osobní spotřeba	X	Pravidla Společenství by se neměla vztahovat na prvovýrobu pro soukromé domácí použití nebo přípravu, manipulaci a skladování domácností potravin pro soukromé účely v domácnosti

Termín „consommation“ v češtině není překládán jako „účel“.¹¹ Potraviny opravdu mohou být skladovány za účelem spotřeby, ale je to pouze domněnka a tento překlad je příliš vágní. Ve větě je také chybně zapojeno slovo „domácností“.

- **Legislativní text 32004R0852 FR**

« Les règles communautaires ne devraient s'appliquer ni à la production primaire destinée à un usage domestique privé ni à la préparation, la manipulation et l'entreposage domestiques de denrées alimentaires à des fins de **consommation domestique privée** ; »

- **Legislativní text 32004R0852 CZ**

« Pravidla Společenství by se neměla vztahovat na prvovýrobu pro soukromé domácí použití ani na domácí přípravu potravin, na manipulaci s nimi nebo na jejich skladování pro **soukromou domácí spotřebu** ; »

2. **Kolokace správně přeložená, ale chybně zapojená do kontextu**

Tento jev se vyskytl u 6 případů z celkových 61 (9,8%).

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
produit primaire	prvovýroba, produkt prvovýroby	X	„Kromě toho v případě přímé dodávky konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu v malých množstvích <u>primárních produktů</u> nebo některých druhů masa ze strany provozovatele potravinářského podniku, jejich výrobu, je vhodné, aby vnitrostátní právo chrání veřejného zdraví, a to zejména z důvodu úzkého vztahu výrobce a spotřebitele.“

¹¹ Vlasák, Václav, 1931-2013. *Francouzsko-český česko-francouzský slovník = Dictionnaire français-tchèque tchèque-français : nové výrazy*. Václav Vlasák. 1. vyd. Voznice: Leda, 2002. XXX, 1392 s.;

Zde GT přeložil kolokaci stejně jako Bing, takže izolovaně opět přípustná je, ale v daném kontextu je syntakticky špatně zasazena (viz předchozí kapitola).

- **Legislativní text 32004R0853 FR**

« En outre, dans le cas de l'approvisionnement direct du consommateur final ou du commerce de détail local en petites quantités de **produits primaires** ou de certains types de viande par l'exploitant du secteur alimentaire qui les produit, il convient que le droit national protège la santé publique, en particulier en raison de la relation étroite entre le producteur et le consommateur. »

- **Legislativní text 32004R0853 CZ**

„Kromě toho v případě, kdy provozovatel potravinářského podniku dodává malá množství vlastních **produktů** z určitého druhu masa **z prvovýroby** přímo konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu, je vhodné chránit veřejné zdraví vnitrostátním právem především z důvodu úzkého vztahu výrobce a spotřebitele.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
offre alimentaire	nabídka potravin , ustavení umožňující zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a zájmu spotřebitelů	X	„Toto nařízení obsahuje základní ustanovení, která mají zajistit, pokud jde o jídlo, vysokou úroveň ochrany zdraví osob a zájmů spotřebitelů, zejména s ohledem na různorodost zásobování potravinami , tam včetně tradičních výrobků, a současně zajistit účinné fungování vnitřního trhu.“

Podle Topinkové (2013, str. 49) má „offre alimentaire“ více přípustných překladů. Mezi často užívané překlady patří také slovní spojení „zásoby potravin“ nebo „zásobování potravinami“.

Nicméně v kontextu přeloženého legislativního textu volba překladu kolokace jako „zásobování potravinami“ je poněkud vágní. Spojení „různorodost zásobování“ se

v korpusu InterCorp nevyskytuje ani jednou, proto samotná kolokace pozbývá správného významu.

- **Legislativní text 32002R0178 FR**

« Le présent règlement contient les dispositions de base permettant d'assurer, en ce qui concerne les denrées alimentaires, un niveau élevé de protection de la santé des personnes et des intérêts des consommateurs, compte tenu notamment de la diversité de **l'offre alimentaire**, y compris les productions traditionnelles, tout en veillant au fonctionnement effectif du marché intérieur. »

- **Legislativní text 32002R0178 CZ**

„Toto nařízení obsahuje základní ustanovení umožňující zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a zájmů spotřebitelů, pokud jde o potraviny, zejména s přihlédnutím k rozmanitosti **nabídky potravin** včetně tradičních výrobků, a současně zajišťovat účinné fungování vnitřního trhu.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
sécurité des aliments	bezpečnost potravin	bezpečnost potravin	Komise konzultuje Evropský úřad pro <u>bezpečnost potravin</u> o jakékoli záležitosti spadající do tohoto nařízení v rozsahu, která by mohla mít významný dopad na veřejné zdraví.

Zde GT správně přeložil kolokaci v kontextu oficiální názvu agentury EU (na rozdíl od Bingu). Nicméně problém je chybné syntaktické zapojení Evropského úřadu pro bezpečnost potravin. Komise nekonzultuje koho, co (4. pád), ale s kým, čím (7. pád) – správně tedy „Komise konzultuje s Evropským úřadem ...“.

- **Legislativní text 32004R0852 FR**

« La Commission consulte l'Autorité européenne de **sécurité des aliments** sur toute question relevant du champ d'application du présent règlement susceptible d'avoir un effet important sur la santé publique.

- **Legislativní text 32004R0852 CZ**

„Komise vede konzultace s Evropským výborem pro **bezpečnost potravin** o jakékoli záležitosti spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení, která by mohla mít významný dopad na veřejné zdraví. “

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
inspection communautaire	Inspekce společenství	X	Inspekcí Společenství návštěva se koná na místě dříve, než tyto seznamy jsou vypracovány, pokud:

Ačkoli je kolokace přeložena správně, do kontextu je zapojena chybně, protože zde není dodržena shoda podmětu „inspekce“ s přísudkem „koná se“. Také slovo „návštěva“ v kontextu celé věty nedává vůbec smysl. Možný přípustnější překlad by byl například: „Inspekce Společenství se koná na místě dříve....“.

- **Legislativní text 32004R0854 FR**

« Une mission d'**inspection communautaire** a lieu sur place avant l'établissement des dites listes, sauf si : »

- **Legislativní text 32004R0854 CZ**

„**Inspekční prohlídky** na místě vykoná **Společenství** před vypracováním takových seznamů, s výjimkou případů, kdy : “

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
chaîne de production	řetězec výroby, výrobní řetězec, potravinový řetězec,	X	a) kontroly záznamů nebo využití dokumentů, včetně informací o výrobní lince

V dalším legislativním textu z databáze EUR-Lex je český překlad „výrobní linka“ přípustný.¹² Nicméně z hlediska významu je kolokace „výrobní linka“ (jakožto přístroj určený k výrobě nějakého produktu) v kontextu této věty použita chybně.

- **Legislativní text 32004R0854 FR**

« a) les contrôles des registres ou des documents de l'exploitation, y compris les informations relatives à la **chaîne de production**; »

- **Legislativní text 32004R0854 CZ**

„a) kontroly záznamu nebo dokladu v hospodářství, včetně kontroly informací o **potravinovém řetězci**;“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
circulation des denrées alimentaires	pohyb potravin	X	"Volný <u>pohyb potravin</u> a bezpečnými krmivý a zdravých zvířat je důležitým hlediskem vnitřního trhu a významně přispívá ke zdraví a blahu občanů a jejich hospodářských a sociálních zájmů."

Zde si GT (podobně jako Bing) neporadil s překladem několikanásobného přívlastku. Ačkoli izolovaně je kolokace „pohyb potravin“ přeložena správně, chybí zde shoda s ostatními větnými členy. Přívlastky „bezpečný a zdravý“ jsou zde rozděleny a chybně přemístěny. Na rozdíl od Bingu GT sice kolokací „aliments pour animaux“ přeložil jako „krmivo“, nicméně nedodržel shodu a chybně připojil ještě slovo „zvířat“.

- **Legislativní text 32003R1829 FR**

« La libre **circulation de denrées alimentaires** et d'aliments pour animaux sûrs et sains constitue un aspect essentiel du marché intérieur et contribue de façon

¹² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS-FR/TXT/?uri=CELEX:32016D0644&fromTab=ALL&from=CS>

notable à la santé et au bien-être des citoyens, ainsi qu'à leurs intérêts économiques et sociaux.»

- **Legislativní text 32003R1829 CZ**

„Volný **pohyb** bezpečných a zdravých **potravin** a krmiv je podstatným aspektem vnitřního trhu a významně přispívá ke zdraví a blahu občanů a k jejich sociálním a ekonomickým zájmům.“

3. Kolokace přípustně přeložená a správně zapojená v kontextu

Tento jev se vyskytl u 6 případů z celkových 61 (9,8%).

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
en matière de sécurité	v oblasti bezpečnosti, o bezpečnosti, v souvislosti s bezpečností, z hlediska bezpečnosti, týkající se zabezpečení	v oblasti bezpečnosti	„primární odpovědnost za bezpečnost potravin nese provozovatel potravinářského podniku“

Zde je překlad GT zcela totožný s překladem Bingu. Ačkoli se překlad neshoduje s databází IATE, český legislativní text se zcela shoduje s překladem GT. Kolokace je v něm syntakticky i sémanticky správně zapojena.

- **Legislativní text 32004R0852 FR**

« la responsabilité **première en matière de sécurité** alimentaire incombe à l'exploitant du secteur alimentaire; »

- **Legislativní text 32004R0852 CZ**

„primární odpovědnost **za bezpečnost** potravin nese provozovatel potravinářského podniku;“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
médicament vétérinaire	veterinární léčivý přípravek	veterinární léčivý přípravek	„[8] Nařízení Rady (EHS) č 2377/90 ze dne 26. června 1990, kterým se stanoví postup Společenství pro stanovení maximálních limitů reziduí <u>veterinárních léčiv</u> v potravinách živočišného původu (L 224, 18.8.1990, s. 1).“

Zákon o léčivech (č. 378/2007 Sb.)¹³ používá pro léčivé přípravky a léčivé látky souhrnný pojem „léčiva“. Kolokace je v textu syntakticky správně zapojena, dá se tedy považovat za přípustný.

- **Legislativní text 32004R0853 FR**

« [8] Règlement (CEE) no 2377/90 du Conseil du 26 juin 1990 établissant une procédure communautaire pour la fixation des limites maximales de résidus de **médicaments vétérinaires** dans les aliments d'origine animale (JO L 224 du 18.8.1990, p. 1).»

- **Legislativní text 32004R0853 CZ**

„[8] Nařízení Rady (EHS) č. 2377/90 ze dne 26. června 1990, kterým se stanoví postup Společenství pro stanovení maximálních limitů reziduí **veterinárních léčivých přípravků** v potravinách živočišného původu (Úř. věst. L 224, 18.8.1990, s. 1).“

¹³

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=65289&recShow=0&nr=378~2F2007&rpp=15#parCnt>

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
local d'entreposage	skladiště, skladovací prostor	X	„V případě, že úložný prostor je umístěn pod palubou, neměla by být oddělena od paluby více než jednou palubou a musí být přímo přístupný po schodišti nebo žebříku z otevřené paluby.“

V korpusu InterCorp je z celkového počtu 22 výskytů tato kolokace ve 13 případech přeložena jako „úložné a skladovací prostory“ (kolokace se v korpusu vyskytuje výhradně ve tvaru množného čísla „locaux d'entreposage“). Překlad se tedy dá považovat za přípustný.

- **Legislativní text 32009L0045 FR**

« Si le **local d'entreposage** est situé sous le pont, il ne doit pas être séparé du pont découvert par plus d'un pont et doit être accessible directement par un escalier ou une échelle à partir du pont découvert. »

- **Legislativní text 32009L0045 CZ**

„Je-li **skladovací prostor** umístěn pod palubou, nesmí být umístěn více než jednu palubu pod otevřenou palubou a musí být přímo přístupný po schodišti nebo žebříku z otevřené paluby.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
zone de production	produkční oblast	produkční oblast	„V případě mlžů, ostnokožců, pláštěnců a mořských plžů, pokud se objeví oblast produkce na seznamu sestaveném v souladu s článkem 13 protokolu, pokud existuje;“

V korpusu InterCorp je nejpočetnější kategorií překladu této kolokace „produkční oblast, méně početnější jsou překlady „pěstitelská oblast“ a „produkční region“. Překlad „oblast produkce“ z celkového počtu 324 výskytů se objevil ve 14

případech (pouze 4,3%), což je v tomto případě velmi nereprezentativní výsledek. Naopak při hledání francouzského překladu „oblast produkce“ jsem našla také překlad „région de production“. Vzhledem k tomu že „région“ i „zone“ se dají přeložit jako „oblast“(ve smyslu území)¹⁴, překlad se dá považovat za přípustný.

V kolokaci „zone de production“ je „production“ přívlastkem neshodným, který je připojen předložkou „de“. GT tedy při překladu zachovává francouzskou strukturu tohoto větného členu.

- **Legislativní text 32004R0853 FR**

« dans le cas des mollusques bivalves, des échinodermes, des tuniciers et des gastéropodes marins vivants, si la **zone de production** figure sur une liste établie conformément à l'article 13 dudit règlement, le cas échéant; »

- **Legislativní text 32004R0853 CZ**

„v případě živých mlžů, ostnokožců, pláštěnců a mořských plžů je **produkční oblast** popřípadě uvedena v seznamu vypracovaném podle článku 13 uvedeného nařízení; “

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
législation alimentaire	potravinové právo, potravinářský právní předpis	X	„Povolení k uvádění jednotlivých látek na trh, by mělo být uděleno podle tohoto nařízení, za předpokladu, že jsou splněna kritéria pro udělení povolení stanovených právními předpisy jednotlivých odvětví potravinového práva. “

Pro překlad kolokace v kontextu této věty je důležité adjektivum „sectorielles“. Porovnáváme tedy spíše kolokace „jednotlivé potravinářské právní předpisy“ a „právní předpisy jednotlivých odvětví potravinového práva“.

¹⁴ Vlasák, Václav, 1931-2013. *Francouzsko-český česko-francouzský slovník = Dictionnaire français-tchèque tchéque-français : nové výrazy*. Václav Vlasák. 1. vyd. Voznice: Leda, 2002. XXX, 1392 s.;

Ačkoli je překlad kolokace lehce odchylen od odborné terminologie, její význam zůstává stejný. Syntaktické zapojení kolokace do textu je správné, překlad se dá považovat za přípustný.

- **Legislativní text 32003R1829 FR**

« L'autorisation de placer des substances sur le marché devrait être accordée conformément au présent règlement, pour autant que les critères d'autorisation établis par les **législations alimentaires** sectorielles soient remplis. »

- **Legislativní text 32003R1829 CZ**

„Povolení k uvádění jednotlivých látek na trh podle tohoto nařízení by mělo být uděleno, pokud jsou splněná kritéria podle jednotlivých **potravinářských právních předpisů**.“

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad GT
tâche d'inspection	inspekční úkol	X	„Úřední veterinární lékař musí provádět kontrolní úkoly na jatkách, manipulaci hra zařízení a bourárny, které prodávají čerstvé maso, v souladu s obecnými požadavky v příloze I kapitole II, oddíl I, a specifické požadavky části IV, zejména pokud jde o:“

Jako další možné překlady kolokace „tâche d'inspection“ jsem našla „úkoly týkající se inspekce“, „úkoly týkající se prohlídek“ nebo „kontrolní úkoly“. ¹⁵ Poslední jmenovaný překlad se shoduje s překladem GT, lze tedy považovat za přípustný.

Ačkoli část věty „manipulaci hra zařízení a bourárny“ je přeložena nesmyslně, zkoumaná kolokace je v bezprostředním kontextu zasazena správně syntakticky i sémanticky.

¹⁵ Nádvořníková, O. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – francouzština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

- **Legislativní text 32004R0854 FR**

« Le vétérinaire officiel exécute des **tâches d'inspection** dans les abattoirs, les établissements de traitement du gibier et les ateliers de découpe qui commercialisent de la viande fraîche, conformément aux exigences générales prévues à l'annexe I, chapitre II, section I, et aux exigences spécifiques de la section IV, notamment en ce qui concerne: »

- **Legislativní text 32004R0854 CZ**

„Úřední veterinární lékař provádí v souladu s obecnými požadavky přílohy I oddílu I kapitoly II a v souladu se zvláštními požadavky oddílu IV inspekční úkoly na jatkách, v zařízeních zpracovávajících zvěřinu a v bourárnách/porcovnách uvádějících na trh čerstvé maso, zejména pokud jde o:“

Závěr

Hlavním cílem mé bakalářské práce je testovat a vyhodnotit úspěšnost překladu vybraných terminologických kolokací z oblasti „bezpečnost potravin“ pomocí volně dostupných překladačů (Microsoft Bing Translator a Google Translate). Pro svou analýzu jsem použila 61 terminologických kolokací, které jsem čerpala ze vzorku a korpusu textů zpracovaných Zdeňkou Topinkovou (2013).

První část práce se zabývá teoretickými poznatky, které jsou nezbytné pro zkoumané téma. První kapitola pojednává o historii strojového překladu, který od počátku svého vzniku prošel značným vývojem.

Začátek druhé kapitoly je věnován využití strojového překladu a následně je kapitola rozdělena na podkapitoly, které popisují základní strategie strojového překladu. První strategií je pravidlový strojový překlad (RBMT), který využívá jazykových pravidel. Následující strategií je statistický strojový překlad (SMT), který je charakterizován využíváním statistických metod. Tento přístup dosáhl velkých pokroků za méně než dvě desetiletí a překonal pravidlový strojový překlad. Třetí strategií je hybridní strojový překlad, který kombinuje výhody dvou výše zmíněných strategií. Na jeho principu funguje i Microsoft Bing Translator, který je jedním z testovaných překladačů této práce. Dále je zmíněn počítačem podporovaný překlad (CAT). Ten se od strojového překladu liší, protože je to pouze nástroj, který ulehčuje práci kvalifikovaným překladatelům.

Třetí kapitola popisuje Google Translate a Microsoft Bing Translator, neboť pomocí těchto dvou volně dostupných překladačů byl testován a hodnocen překlad vybraných terminologických kolokací. Stručnému objasnění pojmu kolokace je věnována čtvrtá kapitola.

Pátá kapitola nastiňuje způsob, jakým byly získány kolokace pro analýzu a obsahuje základní informace o terminologické databázi IATE, paralelním korpusu InterCorp a databázi EUR-Lex. Kapitola obsahuje abecední seznam vybraných kolokací ve francouzském jazyce.

Šestá kapitola se věnuje hodnocení jevů, které při překladu kolokací nastaly. Kolokace byly překládány v úryvcích legislativních textů, získaných z databáze EUR-

Lex. Během testování vyšlo najevo, že vliv kontextu je zcela zásadní. Jen zřídka se stalo, že překlad obou online překladačů byl zcela totožný s oficiálním překladem legislativního textu. Při hodnocení byl ale kladen důraz na správnost překladu kolokace a na její správné zapojení do kontextu. Pokud tedy přeložený úryvek textu obsahoval odlišně přeložené slovo, které nezměnilo význam textu, překlad nebyl považován za chybný. Výsledky analýzy ukázaly, že z celkového počtu 61 kolokací přeložil Google Translate správně 47 kontextově zapojených kolokací, což je 77, 0%, tedy o 2 kolokace více než Microsoft Bing Translator, který přeložil správně 45 kontextově zapojených kolokací, což činí 73,8%.

Šestá kapitola je rozdělena do dvou podkapitol věnovaných rozboru chybně nebo nejednoznačně přeložených kontextově zapojených kolokací. První podkapitola je věnována Microsoft Bing Translatoru, druhá náleží Google Translate. U obou překladačů jsem vytvořila 3 skupiny kolokací: kolokace chybně přeložená a chybně zapojená do kontextu, kolokace správně přeložená, ale chybně zapojená do kontextu, kolokace přípustně přeložená a správně zapojená v kontextu. Poslední skupina byla vytvořena, protože přípustnost těchto kolokací byla zřejmá až po hlubší analýze. Tato skupina je započtena v hodnocení správně přeložených kolokací.

Ačkoli každý z překladačů pracuje na principu jiného systému, jejich výsledky jsou velice podobné. Překvapujícím faktem je menší úspěšnost Microsoft Bing Translatoru, neboť pracuje na principu hybridního strojového překladu, tzn., že v první fázi překladu aplikuje pravidlovou metodu, která by měla být úspěšnější v určování správné gramatické kompozice textu než metoda statistická, na jejímž principu funguje Google Translate.

Résumé

Ce mémoire de licence a pour objectif de tester et d'évaluer le succès des traductions des collocations terminologiques sélectionnées dans le domaine de la « sécurité alimentaire » à l'aide des traducteurs gratuits disponibles (Microsoft Bing Translator, Google Translate).

Le premier chapitre concerne l'histoire de la traduction automatique qui a connu un développement considérable depuis sa création.

Le deuxième chapitre est tout d'abord consacré à la description des possibilités d'utilisation de la traduction automatique dans la pratique. Ensuite, nous introduirons les stratégies de base de la traduction automatique. Premièrement, il s'agit de la traduction à la base de règles (TABR) et ses trois approches (approche interlangue, approche par transfert, approche directe), de la traduction automatique statistique (TAS) qui se caractérise par l'utilisation des méthodes statistiques, et de systèmes hybrides de traduction automatique qui combinent les avantages de deux stratégies mentionnées ci-dessus. Enfin, nous étudierons la traduction assistée par ordinateur (TAO). Dans ce cas, il ne s'agit pas de la traduction automatique, car c'est un traducteur professionnel qui traduit, mais avec un support informatique aidé par des logiciels spécialisés.

Le troisième chapitre apporte des informations fondamentales sur deux traducteurs disponibles gratuitement (Microsoft Bing Translator, Google Translate).

Le quatrième chapitre est une explication succincte du terme « collocation ».

Le cinquième chapitre contient une liste alphabétique de 61 collocations utilisées pour analyser la qualité des traductions. En outre, ce chapitre traite des informations de base sur les bases de données IATE, EUR-Lex et le corpus parallèle InterCorp.

Le sixième chapitre de ce mémoire de licence est consacré à l'évaluation des phénomènes qui se sont produits pendant la traduction. Les phénomènes sont classés en trois catégories. Parmi les phénomènes assez fréquents on peut nommer les fautes d'accord et de conjugaison ainsi que les problèmes dans la sphère de la syntaxe. Il faut mentionner que l'influence du contexte est cruciale pour la traduction des collocations. Cela signifie que les traductions des collocations peuvent varier dans de divers contextes.

En conclusion, les résultats de l'analyse ont montré que Google Translate a eu le plus de succès en traduisant correctement 47 collocations sur 61 au total, tandis que Microsoft Bing Translator a réussi à ne traduire correctement que 45 collocations sur 61 au total.

Seznam odborné literatury a dalších zdrojů

Odborná literatura

Čermák, F., 2004. JAZYK A JAZYKOVĚDA. Přehled a slovníky, Nakladatelství Karolinum, Praha, ISBN 80-246-0154-0.

Čermák, F., Šulc, M., 2006. Studie z korpusové lingvistiky – Kolokace, Nakladatelství Lidové noviny, Praha.

Čermák, F., 2010. LEXIKON A SÉMANTIKA, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, ISBN: 978-80-7422-020-3.

Gaspari, F., and Hutchins, J., 2007. Online and free! Ten years of online machine translation: origins, developments, current use and future prospects. In: *Proceedings of the Machine Translation Summit XI: September 10-14, 2007, Copenhagen, Denmark*. [Allschwil]: EAMT (The European Association for Machine Translation), s. 199-206. ISBN 9788790708160 8790708164.

<www.hutchinsweb.me.uk/MTS-2007.pdf>

Hutchins, J., and Somers, H., 1992. *An Introduction to Machine Translation*. London: Academic Press.

<<http://www.hutchinsweb.me.uk/IntroMT-TOC.htm>>

Hutchins, J., 1994. *Machine translation: history and general principles; The encyclopedia of languages and linguistics*. Editor-in-chief: R.E.Asher. Oxford: Pergamon Press, 1994. vol.5, pp.2322-2332.

<<http://hutchinsweb.me.uk/EncLangLing-1994.pdf>>

Hutchins, J. 2007. *Machine Translation: A concise history. Computer aided translation: Theory and practice*. China: Chinese University of Hong Kong.
<<http://www.hutchinsweb.me.uk/CUHK-2006.pdf>>

Koehn, P., 2010. *Statistical Machine Translation*. 1st ed. Cambridge New York: Cambridge University Press. 446 s. ISBN-13 978-0-511-69132-4.

Lopez, A. 2008. Statistical machine translation. *ACM Comput. Surv.*, 40, 3, Article 8 (August 2008), 49 pages.
< <https://alopez.github.io/papers/survey.pdf>>

Mathur, P., Cettolo, M., Federico, M., 2013. Online learning approaches in Computer Assisted Translation. *ACL Workshop on Machine Translation (WMT)*, Sofia, Bulgaria.
<www.statmt.org/wmt13/pdf/WMT37.pdf>

Racková L., 2008. *Vliv tuku na kvalitu masných výrobků*, Bakalářská práce, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Brno.

Riegel, M - Pellat, J.-C. - Rioul, R., 2004. *Grammaire méthodique du français*, Quadriège, Paris

Topinková Z., 2013. *Francouzská a česká terminologie v evropských legislativních textech zaměřených na oblast: „Bezpečnost potravin“*, Bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice, 2013

Slovníky

Vlasák, V., 2002. *Francouzsko-český česko-francouzský slovník = Dictionnaire français-tchèque tchéque-français : nové výrazy*, Nakladatelství LEDA spol. s.r.o., Voznice, ISBN 80-85927-97-7

Elektronické zdroje

<http://eur-lex.europa.eu/>

http://iate.europa.eu/about_IATE.html

<http://iate.europa.eu/brochure/index.html>

<https://translate.google.cz/>

<http://googletranslate.blogspot.cz/>

<http://www.bing.com/translator/help/#Languages>

<http://blogs.msdn.com/b/translation/>

<http://www.korpus.cz/intercorp/>

Přílohy

Tabulka obsahující:

- abecední seznam všech testovaných kolokací
- české překlady kolokací převzaté z bakalářské práce Z. Topinkové (2013)
- české překlady kolokací z databáze IATE (pokud nejsou v databázi k dispozici, kolonka obsahuje znak „X“)
- český překlad úryvku legislativního textu obsahujícího testovanou kolokaci pomocí překladače Microsoft Bing Translator
- český překlad úryvku legislativního textu obsahujícího testovanou kolokaci pomocí překladače Google Translate
- úryvek legislativního textu obsahující testovanou kolokaci ve francouzském znění
- úryvek legislativního textu obsahující testovanou kolokaci v českém znění (oficiální český překlad)
- identifikační číslo CELEX (dle něj lze vyhledat v databázi EUR-Lex kompletní legislativní text)

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
aliments génétiquement modifiés	geneticky modifikované potraviny/modifikovaná krmiva	X	By měl stanovit, podle potřeby a na základě závěrů posouzení rizik, sledování požadavků vyplývajících z uvedení na trh, pokud jde o používání geneticky modifikovaných potravin určených k lidské spotřebě a využívání geneticky modifikovaných krmiv pro zvířecí spotřebu.	By měly být stanoveny podle potřeby a na základě závěrů hodnocení rizika následných kontrolních požadavků pro uvedení na trh pro používání geneticky modifikovaných potravin určených k lidské spotřebě a používání geneticky modifikovaných krmiv určených k výživě zvířat.	« Il convient d'établir, en tant que de besoin, et sur la base des conclusions de l'évaluation des risques, des prescriptions de monitoring consécutif à la mise sur le marché concernant l'utilisation des denrées alimentaires génétiquement modifiées destinées à la consommation humaine et l'utilisation des aliments génétiquement modifiés destinés à la consommation animale. »	Je nezbytné podle potřeby a na základě závěrů hodnocení rizika zavést požadavky na monitorování po uvedení na trh, pokud jde o používání geneticky modifikovaných potravin určených k lidské spotřebě a geneticky modifikovaných krmiv určených k výživě zvířat.	32003R1829

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
animal producteur de denrées alimentaires	zvíře určené k produkci potravin, hospodářské zvíře, které je určeno k přimísení do potravin nebo krmiva	X	"Provozovatelé potravinářských a krmivářských odvětví musí být schopni identifikovat každou osobu s jim poskytla potraviny, krmivo, producent živočišných potravin nebo jakákoli látka být ztělesněn nebo do potravin nebo zvířata krmít."	"Provozovatelům potravinářských podniků a odvětví krmiv musí být schopni identifikovat každou osobu, byly dodala potravinu, krmivo, producentem krmivo pro zvířata nebo jakékoliv látky určené k zabudování nebo pravděpodobný by měla být začleněna do potravin nebo krmiv."	« Les exploitants du secteur alimentaire et du secteur de l'alimentation animale doivent être en mesure d'identifier toute personne leur ayant fourni une denrée alimentaire, un aliment pour animaux, un animal producteur de denrées alimentaires ou toute substance destinée à être incorporée ou susceptible d'être incorporée dans des denrées alimentaires ou dans des aliments pour animaux. »	„Provozovatelé potravinářských a krmivářských podniku musí být schopni identifikovat každou osobu, která jim dodala potravinu, krmivo, hospodářské zvíře nebo jakoukoli látku, kteřá je určena k přimísení do potravin nebo krmiva nebo u níž se předpokládá, že do nich bude přimíšena.“	32002R0178
autorité vétérinaire compétente	příslušný veterinární orgán	X	pojištění může poskytnout příslušný veterinární orgán třetí země týkající se plnění příslušných veterinárních podmínek nebo používání rovnocenných podmínek	ujištění, že může dát třetí země, příslušný veterinární orgán co se týče dodržování příslušných veterinárních podmínek nebo žádající rovnocenných podmínek	« des assurances que peut donner l' autorité vétérinaire compétente du pays tiers quant au respect des conditions de police sanitaire correspondantes ou à l'application de conditions équivalentes; »	záruky, které může příslušný veterinární orgán třetí země poskytnout, pokud jde o dodržování příslušných veterinárních podmínek nebo používání rovnocenných podmínek;	32002L0099
certificat vétérinaire	veterinární osvědčení	X	Veterinární osvědčení potvrzuje, že produkty vyhovují:	Veterinární osvědčení musí potvrzovat, že produkty splňují:	« Le certificat vétérinaire atteste que les produits satisfont:»	„ Veterinárním osvědčením se potvrzuje, že produkty vyhovují:“	32002L0099

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
chaîne alimentaire	potravinový řetězec, potravní řetězec, potravinová a krmivový řetězec	potravinový řetězec	požadavek, aby byla přijata opatření k posílení správní kapacity a vyjednávací sílu na primární producenty a organizacemi producentů s ohledem na jiné hospodářské subjekty v potravinovém řetězci	Vyzývá k přijetí opatření, která by umožnila posílit řídicí schopnosti a vyjednávací pozici prvovýrobců a vis-a-vis organizace producentů dalších hospodářských subjektů v potravinovém řetězci	« demande que des mesures soient prises pour renforcer les capacités de gestion et le pouvoir de négociation des producteurs primaires et des organisations de producteurs vis-à-vis des autres opérateurs économiques de la chaîne alimentaire »	vyzývá k přijetí opatření, jejichž cílem bude podpořit řídicí schopnosti primárních producentu a producentů organizací a jejich vyjednávací sílu ve vztahu k dalším hospodářským subjektům v potravinovém dodavatelském řetězci	32004R0854
chaîne de production	řetězec výroby, výrobní řetězec, potravinový řetězec, potravinový dodavatelský řetězec	X	„(a) kontroluje záznamy nebo dokumenty v hospodářství, včetně řetězu informace týkající se výroby ;"	a) kontroly záznamů nebo využití dokumentů, včetně informací o výrobní lince	« a) les contrôles des registres ou des documents de l'exploitation, y compris les informations relatives à la chaîne de production ; »	„a) kontroly záznamu nebo dokladu v hospodářství, včetně kontroly informací o potravinovém řetězci ;"	32004R0854
chaîne du froid	chladicí řetězec	X	Chladicího řetězce by neměly být přerušeny.	Chladicí řetězec nesmí být přerušen.	« La chaîne du froid ne doit pas être interrompue. »	Chladicí řetězec nesmí být přerušen.	32004R0852
circulation des denrées alimentaires	pohyb potravin	X	"Volný pohyb potravin a zvířat bezpečných a zdravých potravin je důležitým hlediskem vnitřního trhu a významně přispívá ke zdraví a blahu občanů a k jejich hospodářské a sociální zájmy."	"Volný pohyb potravin a bezpečnými krmivými a zdravými zvířaty je důležitým hlediskem vnitřního trhu a významně přispívá ke zdraví a blahu občanů a jejich hospodářských a sociálních zájmů."	„La libre circulation de denrées alimentaires et d'aliments pour animaux sûrs et sains constitue un aspect essentiel du marché intérieur et contribue de façon notable à la santé et au bien-être des citoyens, ainsi qu'à leurs intérêts économiques et sociaux.“	Volný pohyb bezpečných a zdravých potravin a krmiv je podstatným aspektem vnitřního trhu a významně přispívá ke zdraví a blahu občanů a k jejich sociálním a ekonomickým zájmům.	32003R1829

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
confiance de consommateurs	důvěra spotřebitelů	X	Zajištění transparentnosti výroby a zpracování potravin je zásadní pro udržení důvěry spotřebitelů .	Zajištění transparentnosti při výrobě a zpracování potravin je naprosto zásadní pro zachování důvěry spotřebitelů .	« Assurer la transparence en matière de production et de traitement des aliments est tout à fait crucial pour le maintien de la confiance des consommateurs . »	„Zajištění transparentnosti při výrobě potravin a zacházení s nimi je pro zachování důvěry spotřebitelů naprosto zásadní.“	32008R1331
consommateur final	konečný spotřebitel	X	Nicméně v případě přímé dodávky konečnému spotřebiteli nebo místním maloobchodním v malém množství primárních produktů provozovatele v odvětví potravin které produkuje, by mělo být, že vnitrostátním právem dostatečně chrání veřejné zdraví, zejména kvůli úzký vztah mezi producentem a spotřebitelem.	Nicméně, v případě přímé dodávky konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu v malých množstvích primárních produktů, které provozovatel potravinářského podniku jejich výrobu, je vhodné, aby vnitrostátní právní předpisy dostatečně chrání veřejné zdraví, zejména z důvodu úzkého vztahu výrobce a spotřebitele.	« Toutefois, dans le cas de l'approvisionnement direct du consommateur final ou du commerce de détail local en petites quantités de produits primaires par l'exploitant du secteur alimentaire qui les produit, il convient que le droit national protège de manière adéquate la santé publique, en particulier en raison de la relation étroite entre le producteur et le consommateur. »	Avšak v případě, kdy provozovatel potravinářského podniku dodává malá množství vlastních produktů z prvovýroby konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu, je vhodné chránit veřejné zdraví vnitrostátním právem především z důvodu úzkého vztahu výrobce a spotřebitele.	32004R0852

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
consommation animale	výživa zvířat		„By měl stanovit, podle potřeby a na základě závěrů posouzení rizik, sledování požadavků vyplývajících z uvedení na trh, pokud jde o používání geneticky modifikovaných potravin určených k lidské spotřebě a využívání geneticky modifikovaných krmiv pro <u>zvířecí spotřebu</u> .“	By měly být stanoveny podle potřeby a na základě závěrů hodnocení rizika následných kontrolních požadavků pro uvedení na trh pro používání geneticky modifikovaných potravin určených k lidské spotřebě a používání geneticky modifikovaných krmiv určených k <u>výživě zvířat</u> .	« Il convient d'établir, en tant que de besoin, et sur la base des conclusions de l'évaluation des risques, des prescriptions de monitoring consécutif à la mise sur le marché concernant l'utilisation des denrées alimentaires génétiquement modifiées destinées à la consommation humaine et l'utilisation des aliments génétiquement modifiés destinés à la <u>consommation animale</u> . »	„Je nezbytné podle potřeby a na základě závěru hodnocení rizika zavést požadavky na monitorování po uvedení na trh, pokud jde o používání geneticky modifikovaných potravin určených k lidské spotřebě a geneticky modifikovaných krmiv určených k <u>výživě zvířat</u> .“	32003R1829
consommation directe	přímá konzumace, přímá spotřeba	přímá spotřeba	Pro účely odstavce 4 je to možné, v kontextu rozlišování mezi produkty používané pro vytápěné přípravky a ty, které jsou určeny pro nevytápěné přípravky nebo k <u>přímé spotřebě</u>	Pro účely odstavce 4, je možné, aby v rámci rozlišování mezi produkty používaných při přípravě vyhřívaném a ty, pro nevyhřívané přípravy a / nebo <u>přímou spotřebu</u>	« Aux fins du paragraphe 4, il est possible, dans le cadre de la distinction entre les produits utilisés pour des préparations chauffées et ceux qui sont destinés à des préparations non chauffées et/ou à la <u>consommation directe</u> ,...»	„Pro účely odstavce 4 se zřetelem na rozlišení produktu užívaných při tepelné přípravě nebo přípravě bez užití tepla a/nebo <u>přímé konzumaci</u> ...“	32008R0657
consommation domestique privée	soukromá domácí spotřeba, osobní spotřeba	X	v přípravě, zpracování a skladování, domácí jídlo pro <u>soukromou domácí spotřebu účely</u>	příprava, domácí manipulace a skladování potravin pro <u>soukromé účely</u> v domácnosti	« à la préparation, la manipulation et l'entreposage domestiques de denrées alimentaires à des fins de <u>consommation domestique privée</u> ; »	na prvovýrobu pro soukromé domácí použití ani na domácí přípravu potravin, na manipulaci s nimi nebo na jejich skladování pro <u>soukromou domácí spotřebu</u> ;	32004R0852

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
consommation humaine	lidská spotřeba	lidská spotřeba	Ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce musí být potraviny chráněny proti jakékoli kontaminaci, pravděpodobně je činí nezpůsobilými k lidské spotřebě , které jsou nebezpečné pro zdraví nebo kontaminovány takovým způsobem, tak, aby jim mohli rozumně považovat to mohou být spotřebovány ve státě.	Ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce musí být potraviny chráněny proti jakékoli kontaminaci, která by mohla způsobit potraviny nevhodné k lidské spotřebě , újmu na zdraví nebo nakažena takovým způsobem, aby mohly být rozumně považovány za spotřebované ve státě.	« À toutes les étapes de la production, de la transformation et de la distribution, les denrées alimentaires doivent être protégées contre toute contamination susceptible de les rendre impropres à la consommation humaine , dangereuses pour la santé ou contaminées de manière telle qu'elles ne pourraient être raisonnablement considérées comme pouvant être consommées en l'état. »	Ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce musí být potraviny chráněny proti jakékoli kontaminaci, která by mohla způsobit, že potraviny nebudou vhodné k lidské spotřebě , budou poškozovat zdraví nebo budou kontaminovány takovým způsobem, že by bylo nesmyslné očekávat, že by se mohly v takovém stavu konzumovat.	32004R0852
contamination de la viande	kontaminace masa	X	1) jsou konstruovány tak, aby se zabránilo kontaminaci masa , včetně: (a) umožňující kontinuální průběh operace	1) jsou konstruovány tak, aby nedošlo ke kontaminaci masa , zejména: a) umožněním plynulého postupu operace	« 1) soient construits de façon à éviter la contamination de la viande , notamment: a) en permettant un déroulement continu des opérations,»	„1. byly konstruovány tak, aby nedošlo ke kontaminaci masa , zejména a) umožněním plynulého postupu činnosti,“	32004R0853
contrôle sanitaire officiel	úřední veterinární kontrola, úřední hygienická kontrola	X	členské státy zajistí, aby úřední hygienické kontroly jsou prováděny příslušným orgánem k ověření dodržování této směrnice.	Státy členové zajistí, aby úřední veterinární kontroly jsou prováděny jejich příslušným orgánem za účelem ověření souladu s touto směrnicí.	« es États membres veillent à ce que des contrôles sanitaires officiels soient réalisés par leur autorité compétentes afin de vérifier le respect de la présente directive. »	členské státy zajistí, že jejich příslušné orgány budou provádět úřední veterinární kontroly , aby se ověřilo dodržování této směrnice,	32002L0099

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
denrée alimentaire d'origine animale	potravina živočišného původu	X	To je zejména případ pro potraviny živočišného původu , pro které mikrobiologické a chemické nebezpečí často došlo.	To platí zejména pro potraviny živočišného původu , v níž byly často hlášeny mikrobiologické a chemické nebezpečí.	« Tel est notamment le cas pour les denrées alimentaires d'origine animale pour lesquels des dangers microbiologiques et chimiques ont fréquemment été constatés. »	To platí zejména pro potraviny živočišného původu , u nichž jsou často hlášena mikrobiologická a chemická rizika.	32004R0853
distribution de produits	distribuce produktů	distribuce výrobků	Produkce, zpracování a distribuce produktů akvakultury, které nesplňují podmínky stanovené v článku 3 jsou povoleny za podmínek stanovených ve směrnici 91/67/EHS a případně dalších podmínek se přijímají postupem uvedeným v článku 12 se odstavce 2.	Produkce, zpracování a distribuce produktů akvakultury, které nesplňují podmínky stanovené v článku 3 jsou povoleny a to za podmínek stanovených ve směrnici devadesát jedno šedesát sedmina / EHS a případně v souladu s dodatečné podmínky, které mají být přijaty v souladu s postupem uvedeným v článku 12, odstavce 2	« La production, la transformation et la distribution de produits d'aquaculture ne remplissant pas les conditions fixées à l'article 3, sont autorisées sous réserve des conditions fixées par la directive 91/67/CEE et, le cas échéant, en conformité avec des conditions supplémentaires à arrêter conformément à la procédure visée à l'article 12, paragraphe 2. »	„Produkce, zpracování a distribuce produktů akvakultury, které nesplňují podmínky stanovené v článku 3, se povolí, pokud jsou dodrženy podmínky stanovené ve směrnici 91/67/EHS a v případě potřeby v souladu s dodatečnými podmínkami, které se přijmou postupem podle čl. 12 odst. 2.“	32002L0099
échantillons de contrôle	kontrolní vzorky	X	Vzorky potravin, spolu s jejich kontrolní vzorky a informace o místě, kde je dostupný referenční materiál	Vzorky potravin, spolu s jejich kontrolní vzorky , stejně jako informace o tom, kde je k dispozici referenční materiál	« des échantillons de la denrée alimentaire, accompagnés de leurs échantillons de contrôle , ainsi que des informations sur le lieu où le matériau de référence est accessible; »	vzorky potravin a jejich kontrolní vzorky a informace o místě, kde je dostupný referenční materiál ;	52002PC0559

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
efficacité des contrôles	účinnost kontrol	X	Sankce stanovené v odstavci 3 se nepoužije, pokud členský stát uzná případ vyšší moci nebo zjistí, nesrovnalost nebyla způsobena úmyslně nebo z hrubé nedbalosti, nebo kde nesrovnalosti nemá žádný reálný dopad na fungování daného režimu nebo účinnost kontrol.	Sankce stanovené v odstavci 3 se nepoužije, pokud členský stát uzná případ vyšší moci, nebo zjistí, že nesrovnalost nebyla způsobena úmyslně nebo z hrubé nedbalosti, nebo nesrovnalosti nemá skutečný dopad na fungování režimu nebo účinnost kontrol.	« Les sanctions prévues au paragraphe 3 ne sont pas appliquées lorsque l'État membre reconnaît un cas de force majeure ou établit que l'irrégularité n'a pas été commise délibérément ou par négligence grave, ou lorsque l'irrégularité n'a pas d'incidence réelle sur le fonctionnement du régime ou sur l'efficacité des contrôles. »	Sankce uvedené v odstavci 3 se neuloží, pokud členský stát zjistí, že jde o případ vyšší moci, že nesrovnalosti nebyly způsobeny úmyslně nebo hrubou nedbalostí a že jejich dopad na fungování daného režimu nebo účinnost kontrol je zanedbatelný.	32004R0595
en matière de sécurité	v oblasti bezpečnosti, o bezpečnosti, v souvislosti s bezpečností, z hlediska bezpečnosti, týkající se zabezpečení	v oblasti bezpečnosti	„primární odpovědnost za bezpečnost potravin nese provozovatel potravinářského podniku“	„primární odpovědnost za bezpečnost potravin nese provozovatel potravinářského podniku“	« la responsabilité première en matière de sécurité alimentaire incombe à l'exploitant du secteur alimentaire; »	„primární odpovědnost za bezpečnost potravin nese provozovatel potravinářského podniku;“	32004R0852
entreposage domestique			"Pravidla Společenství by měla vztahovat ani na primární produkci pro soukromé domácí použití nebo přípravu, manipulaci a skladování, domácí jídlo pro soukromou domácí spotřebu účely."	„Pravidla Společenství by se neměla vztahovat na prvovýrobu pro soukromé domácí použití nebo přípravu, manipulaci a skladování domácích potravin určených pro soukromou domácí spotřebu.“	« Les règles communautaires ne devraient s'appliquer ni à la production primaire destinée à un usage domestique privé ni à la préparation, la manipulation et l'entreposage domestiques de denrées alimentaires à des fins de consommation domestique privée»	„Pravidla Společenství by se neměla vztahovat na prvovýrobu pro soukromé domácí použití ani na domácí přípravu potravin, na manipulaci s nimi nebo na jejich skladování pro soukromou domácí spotřebu.“	32004R0852

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
fonctionnement du marché intérieur	fungování vnitřního trhu	X	Zkušenosti ukázaly, že je nezbytné přijmout opatření, aby zajistily, že nebezpečné potravinové výrobky nejsou uváděny na trh a že existují systémy k identifikaci otázek bezpečnosti potravin a k řešení, s cílem zajistit řádné fungování vnitřního trhu a chránit lidské zdraví.	Zkušenost ukázala, že je nezbytné přijmout opatření, která zajistí, že nebezpečnou potravinu není uváděna na trh a že existují systémy pro identifikaci otázek bezpečnosti a potravin "v odezvě, s cílem zajistit řádné fungování vnitřního trhu a chránit lidské zdraví.	« L'expérience a montré qu'il est nécessaire d'adopter des mesures visant à garantir que des denrées alimentaires dangereuses ne soient pas mises sur le marché et qu'il existe des systèmes permettant d'identifier les problèmes de sécurité des denrées alimentaires et d'y faire face, dans le but d'assurer le bon fonctionnement du marché intérieur et de protéger la santé humaine. »	Zkušenost ukázala, že je nezbytné přijmout opatření, která zaručí, že na trh nebudou uváděny potraviny, které nejsou bezpečné, a že budou existovat systémy umožňující identifikovat a řešit problémy bezpečnosti potravin, a to s cílem zajistit správné fungování vnitřního trhu a chránit lidské zdraví.	32002R0178
graisse animale fondue	Tavený živočišný tuk, Tavený nebo škvařený živočišný tuk, Vytavený živočišný tuk, Živočišný tuk, který byl vytavený Tavený živočišný tuk, Tavený nebo škvařený živočišný tuk, Vytavený živočišný tuk, Živočišný tuk, který byl vytavený	Tavený nebo škvařený živočišný tuk	„Pokud tuk splňuje normy uvedené v bodě 4, vyškvařený živočišný tuk , připravené podle bodů 1 a 2 může být rafinované ve stejném zařízení nebo na jiném zařízení ke zlepšení jejich fyzické a chemické vlastnosti;“	"Proto tuk pro rafinaci, které splňují normy uvedené v bodě 4, tavený živočišný tuk připravený v souladu s body 1 a 2 se mohou rafinovat ve stejném podniku, nebo v jiném zařízení s cílem zlepšit jejich fyzikálních a chemických vlastností,"	« dès lors que les graisses destinées au raffinage respectent les normes visées au point 4, les grasses animales fondues préparées conformément aux points 1 et 2 peuvent être raffinées dans le même établissement ou dans un autre établissement en vue d'améliorer leurs qualités physico-chimiques; »	„U tuků k rafinaci, které splňují požadavky stanovené v bodě 4, mohou být živočišné tuky, které byly vytaveny v souladu s body 1 a 2, rafinovány pro zlepšení svých fyzikálněchemických vlastností v tomtéž nebo jiném zařízení.“	32004R0853

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
homogénéité de la distribution	stejně rozložení	X	"Založené na principech HACCP musí být zavedeny postupy pro kontrolu homogenity rozložení tepla."	„Postupy založené na principech HACCP musí být na místě, aby ověřil rovnoměrné rozložení tepla.“	« Des procédures fondées sur les principes HACCP doivent être mises en place pour vérifier l'homogénéité de la distribution de la chaleur. »	„Ověřování stejně rozložení tepla musí být založeno na zásadách HACCP.“	32004R0853
hygiène alimentaire	hygiena potravin	hygiena potravin	pokyny pro správnou praxi jsou cenným nástrojem, který pomáhá hospodářských subjektů v odvětví potravin dodržovat pravidla hygieny potravin ve všech fázích potravinového řetězce a aplikovat principy HACCP	pokyny pro správnou praxi jsou cenným nástrojem, který napomáhá provozovatelům potravinářských podniků dodržovat hygienu potravin ve všech fázích potravinového řetězce a uplatňovat zásady HACCP	« les guides de bonnes pratiques constituent un outil précieux, qui aide les exploitants du secteur alimentaire à respecter les règles d' hygiène alimentaire à toutes les étapes de la chaîne alimentaire et à appliquer les principes HACCP »	pokyny pro správnou praxi jsou hodnotným nástrojem, který napomůže provozovatelům potravinářských podniků na všech úrovních potravinového řetězce dodržet pravidla hygieny potravin a používat zásady HACCP;	32004R0852
inspection communautaire	Inspekce společenství	X	„ Kontrolní mise Společenství odehrává místě před vyhlášením těchto seznamů, pokud:“	Inspekce Společenství návštěva se koná na místě dříve, než tyto seznamy jsou vypracovány, pokud:	« Une mission d' inspection communautaire a lieu sur place avant l'établissement des dites listes, sauf si: »	„ Inspekční prohlídky na místě vykoná Společenství před vypracováním takových seznamů, s výjimkou případů, kdy:“	32004R0854
intérêt de consommateur	zájem spotřebitele	X	Koordinace s ostatními politikami a programy Společenství je nezbytný pro zájmy spotřebitelů jsou plně vzaty v úvahu v rámci ostatních politik.	Koordinace s ostatními politikami a programy Společenství je rozhodující, aby byly zájmy spotřebitelů plně zohledněny v ostatních politikách.	« La coordination avec les autres politiques et programmes communautaires est essentielle pour que les intérêts des consommateurs soient pleinement pris en compte dans d'autres politiques. »	Koordinace s dalšími politikami a programy Společenství plní zásadní úlohu při zajištění toho, aby byly zájmy spotřebitelů plně zohledněny v ostatních politikách.	32006D1926

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
législation alimentaire	potravinové právo, potravinářský právní předpis	X	„Povolení k uvedení látek na trh by měla být udělena podle tohoto nařízení, za předpokladu, že kritéria pro povolení stanovených odvětvovými potravin, které zákony jsou splněny. “	„Povolení k uvádění jednotlivých látek na trh, by mělo být uděleno podle tohoto nařízení, za předpokladu, že jsou splněna kritéria pro udělení povolení stanovených právními předpisy jednotlivých odvětví potravinového práva. “	« L'autorisation de placer des substances sur le marché devrait être accordée conformément au présent règlement, pour autant que les critères d'autorisation établis par les législations alimentaires sectorielles soient remplis. »	„Povolení k uvádění jednotlivých látek na trh podle tohoto nařízení by mělo být uděleno, pokud jsou splněna kritéria podle potravinářských právních předpisů. “	32003R1829
local d'entreposage	skladiště, skladovací prostor	X	„Je-li oblast úložiště se nachází pod mostem, neměla oddělen od mostu objevit více než jedné palubě a musí být přímo přístupné schody nebo žebřík z otevřené paluby.“	„V případě, že úložný prostor je umístěn pod palubou, neměla by být oddělena od paluby více než jednou palubou a musí být přímo přístupný po schodišti nebo žebříku z otevřené paluby.“	« Si le local d'entreposage est situé sous le pont, il ne doit pas être séparé du pont découvert par plus d'un pont et doit être accessible directement par un escalier ou une échelle à partir du pont découvert. »	„Je-li skladovací prostor umístěn pod palubou, nesmí být umístěn více než jednu palubu pod otevřenou palubou a musí být přímo přístupný po schodišti nebo žebříku z otevřené paluby.“	32009L0045

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
médicament vétérinaire	veterinární léčivý přípravek	veterinární léčivý přípravek	«[8] nařízení Rady (EHS) č. 2377/90 ze dne 26. června 1990, kterým se stanoví postup Společenství pro stanovení maximálních limitů pro rezidua veterinárních léčivých přípravků v potravinách živočišného původu (Úř. VĚST L 224, 18.8.1990, s. 1).» Nařízení naposledy pozměněné nařízením (ES) č. 546/2004 Komise (Úř. VĚST L 87, dne 25.3.2004, s. 13). »	„[8] Nařízení Rady (EHS) č. 2377/90 ze dne 26. června 1990, kterým se stanoví postup Společenství pro stanovení maximálních limitů reziduí veterinárních léčiv v potravinách živočišného původu (L 224, 18.8.1990, s. 1). Nařízení naposledy pozměněné č. 546/2004 (L 87, 25.3.2004, str. 13) Nařízení (ES).“	« [8] Règlement (CEE) no 2377/90 du Conseil du 26 juin 1990 établissant une procédure communautaire pour la fixation des limites maximales de résidus de médicaments vétérinaires dans les aliments d'origine animale (JO L 224 du 18.8.1990, p. 1). Règlement modifié en dernier lieu par le règlement (CE) no 546/2004 de la Commission (JO L 87 du 25.3.2004, p. 13). »	„[8] Nařízení Rady (EHS) č. 2377/90 ze dne 26. června 1990, kterým se stanoví postup Společenství pro stanovení maximálních limitů reziduí veterinárních léčivých přípravků v potravinách živočišného původu (Úř. věst. L 224, 18.8.1990, s. 1). Nařízení naposledy pozměněné nařízením Komise (ES) č. 546/2004 (Úř. věst. L 87, 25.3.2004, s. 13).“	32004R0853
mode d'entreposage	způsob skladování	X	2. zahrnuje prostor pro ukládání balené maso od masa nahý, pokud byly uloženy v různých časech nebo takovým způsobem, že obalu a způsob skladování nemohou být zdrojem kontaminace pro maso	2. včetně místností pro skladování baleného masa od nebaleného masa, pokud nejsou skladovány v různých časech, nebo takovým způsobem, že balení a způsob skladování nemohou být zdrojem kontaminace masa	« 2) comportent des locaux permettant d'entreposer les viandes emballées à l'écart des viandes nues, à moins qu'elles n'aient été entreposées à des moments différents ou de manière à ce que les emballages et le mode d'entreposage ne puissent constituer une source de contamination pour la viande;... »	2. měly prostory pro oddělené skladování baleného a nebaleného masa, pokud nejsou skladovány v různých časech nebo nejsou skladovány takovým způsobem, že materiál obalu a způsob skladování nemohou být zdrojem kontaminace masa;	2004R0853

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
niveau de protection	úroveň ochrany	úroveň ochrany	Přijetí tohoto nařízení neměla snížit úroveň ochrany poskytované doplňkové záruky poskytnuté Finska a Švédska po jejich přistoupení ke Společenství a potvrdil rozhodnutí Komise	Přijetí tohoto nařízení by neměla být snížena úroveň ochrany stanovená doplňkovými zárukami dohodnutými pro Finsko a Švédsko při jejich přistoupení ke Společenství a potvrzené rozhodnutími Komise	« L'adoption du présent règlement ne devrait pas réduire le niveau de protection prévu par les garanties additionnelles accordées à la Finlande et à la Suède lors de leur adhésion à la Communauté et confirmées par les décisions de la Commission	Přijetí tohoto nařízení by neměla být snížena úroveň ochrany stanovená doplňkovými zárukami dohodnutými pro Finsko a Švédsko při jejich přistoupení ke Společenství a potvrzenými rozhodnutími Komise	32004R0853
offre alimentaire	nabídka potravin, ustavení umožňující zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a zájmu spotřebitelů	X	Toto nařízení obsahuje ustanovení ohledně potravin, zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a zájmů spotřebitelů, účet zejména vzhledem k rozmanitosti nabídky potravin včetně tradičních výrob, zároveň zajištěno efektivní vnitřní trh.	Toto nařízení obsahuje základní ustanovení, která mají zajistit, pokud jde o jídlo, vysokou úroveň ochrany zdraví osob a zájmů spotřebitelů, zejména s ohledem na různorodost zásobování potravinami , tam včetně tradičních výrobků, a současně zajistit účinné fungování vnitřního trhu.	« Le présent règlement contient les dispositions de base permettant d'assurer, en ce qui concerne les denrées alimentaires, un niveau élevé de protection de la santé des personnes et des intérêts des consommateurs, compte tenu notamment de la diversité de l' offre alimentaire , y compris les productions traditionnelles, tout en veillant au fonctionnement effectif du marché intérieur. »	„Toto nařízení obsahuje základní ustanovení umožňující zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a zájmů spotřebitelů, pokud jde o potraviny, zejména s přihlédnutím k rozmanitosti nabídky potravin včetně tradičních výrobků, a současně zajišťovat účinné fungování vnitřního trhu.“	32002R0178
point critique de contrôle	kritický kontrolní bod	X	stanovit nápravná opatření, kdy sledování udává, že kritický kontrolní bod není pod kontrolou	stanovit nápravná opatření mají být provedena, jestliže z monitorování vyplývá, že kritický kontrolní bod není pod kontrolou	« établir les actions correctives à mettre en œuvre lorsque la surveillance révèle qu'un point critique de contrôle n'est pas maîtrisé; »	ve stanovení nápravných opatření, jestliže z monitorování vyplývá, že kritický kontrolní bod není zvládnán,	32004R0852

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
producteur primaire	primární výrobce, primární producenti	X	Prodej primárním výrobcem konečnému spotřebiteli se považuje za uvádění zemědělských produktů, pokud bude provedeno v oddělených prostorách vyhrazených pro tuto aktivitu	Výprodeje ze strany primárního výrobce ke konečnému spotřebiteli se považuje za zemědělský marketing, pokud k němu dojde v samostatných prostorách vyhrazených k tomuto účelu	« Une vente par un producteur primaire au consommateur final est considérée comme une commercialisation de produits agricoles si elle a lieu dans des locaux distincts réservés à cette activité; »	prodej od prvovýrobce konečnému spotřebiteli se považuje za uvádění na trh, pokud k němu dojde v samostatných prostorách vyhrazených pro tento účel;	52014XC0701(01)
production hygiénique	hygienická výroba	X	Tyto zásady představují společný základ pro hygienické produkci všech potravin, včetně produktů živočišného původu uvedených v příloze I Smlouvy.	Tyto zásady tvoří společný základ pro hygienickou výrobu všech potravin, včetně produktů živočišného původu uvedených v příloze I Smlouvy.	« Ces principes constituent une base commune pour la production hygiénique de toutes les denrées alimentaires, y compris les produits d'origine animale énumérés à l'annexe I du traité. »	Tyto zásady tvoří společný základ pro hygienickou výrobu všech potravin, včetně produktů živočišného původu uvedených v příloze I Smlouvy.	32004R0853
production primaire	prvovýroba, primární produkce	prvovýroba	zpráva analýzy včetně zkušenosti získané při uplatňování tohoto nařízení a zvážit, zda je žádoucí a možné rozšířit požadavky stanovené v článku 5 pro potraviny zušlechťovatelů primární produkce a přidružených operací uvedených v příloze I.	Zpráva zejména analyzuje zkušenosti získané při uplatňování tohoto nařízení a zvážit, zda je žádoucí a možné zajistit rozšíření požadavků článku 5 na provozovatele potravinářských podniků zabývajících se prvovýrobou a souvisejícími postupy uvedenými v příloze I.	« Le rapport analyse notamment l'expérience acquise dans le cadre de l'application du présent règlement et examine s'il est souhaitable et possible de prévoir l'extension des exigences prévues à l'article 5 aux exploitants du secteur alimentaire effectuant une production primaire et les opérations connexes énumérées à l'annexe I. »	Ve zprávě podá zejména přehled zkušeností získaných při uplatňování tohoto nařízení a posoudí, zda by bylo žádoucí a prakticky možné rozšířit požadavky článku 5 na provozovatele potravinářských podniků zabývajících se prvovýrobou a souvisejícími postupy uvedenými v příloze I.	32004R0852

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
produit de la pêche non transformé	nezpracovaný produkt rybolovu	X	"upravenými produkty rybolovu": jakýkoli produkt nezpracované rybolovu , který prodělal operaci anatomickou celistvost, jako například kuchání, nadpis, krájení, řezání závitů a hash;“	„Připravený produkt rybolovu "se rozumí jakýkoliv výrobek nezpracovaných rybolovu , která byla určitým úkonem ovlivňujícím jejich anatomickou celistvost, jako je vyvržení, krájení, filetování a sekání;“	«"produit préparé de la pêche": tout produit de la pêche non transformé qui a subi une opération modifiant son intégrité anatomique, telle que l'éviscération, l'étêtage, le tranchage, le filetage et le hachage; »	"Upravenými produkty rybolovu" se rozumějí nezpracované produkty rybolovu , které byly podrobeny úkonům ovlivňujícím jejich anatomickou celistvost, jako je vyvržení, odstranění hlavy, porcování, filetování a sekání.“	32004R0853
produit d'origine animale	produkt živočišného původu, potravina živočišného původu, živočišný produkt	živočišný produkt	"Až do přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu a pravidla pro kontroly použitelné pro potraviny a krmiva, členské státy zajistí, že oficiální hygienické kontroly jsou prováděny příslušným orgánem k ověření dodržování této směrnice její podmínky aplikace a ochranného opatření na produkty živočišného původu , přijatých na základě této směrnice.	Až do přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu a pravidly platnými kontrolách potravin a krmiva hospodářských zvířat, States členové zajistí, aby kontroly zdraví zvířat úředník se provádí jejich příslušným orgánem za účelem ověření dodržování této směrnice, jejich prováděcích pravidel a všech ochranných opatření týkající se živočišné produkty přijaté na základě této směrnice.	« Dans l'attente de l'adoption des règlements du Parlement européen et du Conseil fixant les règles spécifiques d'hygiène applicables aux denrées alimentaires d'origine animale et les règles relatives aux contrôles applicables aux denrées alimentaires et aux aliments pour le bétail, les États membres veillent à ce que des contrôles sanitaires officiels soient réalisés par leur autorité compétentes afin de vérifier le respect de la présente directive, de ses modalités d'application et de toute mesure de sauvegarde concernant les produits d'origine animale prises en vertu de la présente directive. »	Do přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterými se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu a pravidla pro kontroly použitelné pro potraviny a krmiva, členské státy zajistí, že jejich příslušné orgány budou provádět úřední veterinární kontroly, aby se ověřilo dodržování této směrnice, jejich prováděcích pravidel a všech ochranných opatření týkajících produktů živočišného původu , která jsou přijata na základě této směrnice.	32002L0099

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
produit primaire	prvovýroba, produkt prvovýroby	X	„Kromě toho v případě přímé dodávky konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodním v malém množství primárních produktů nebo některých druhů masa provozovatelem v oblasti potravin, které produkuje, by mělo vnitrostátní právo chránit veřejné zdraví, zejména kvůli úzký vztah mezi producentem a spotřebitelem.“	„Kromě toho v případě přímé dodávky konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu v malých množstvích primárních produktů nebo některých druhů masa ze strany provozovatele potravinářského podniku, jejich výrobu, je vhodné, aby vnitrostátní právo chrání veřejného zdraví, a to zejména z důvodu úzkého vztahu výrobce a spotřebitele.“	« En outre, dans le cas de l'approvisionnement direct du consommateur final ou du commerce de détail local en petites quantités de produits primaires ou de certains types de viande par l'exploitant du secteur alimentaire qui les produit, il convient que le droit national protège la santé publique, en particulier en raison de la relation étroite entre le producteur et le consommateur. »	„Kromě toho v případě, kdy provozovatel potravinářského podniku dodává malá množství vlastních produktů z určitého druhu masa z prvovýroby přímo konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu, je vhodné chránit veřejné zdraví vnitrostátním právem především z důvodu úzkého vztahu výrobce a spotřebitele.“	32004R0853
produits de la pêche frais	čerstvé produkty rybolovu, produkty rybolovu, balené produkty rybolovu	X	splňovat požadavky stanovené v bodu 2 části B, vztahující se na plavidla určená a vybavená ke konzervaci čerstvých produktů rybolovu po dobu více než dvacet čtyři hodin.	splňují požadavky stanovené v oddíle 2 části B pro plavidla určená a vybavená pro zajištění zachování čerstvých produktů rybolovu po dobu více než čtyřadvacet hodin.	« répondre aux exigences, fixées au point 2 de la partie B, applicables aux bateaux conçus et équipés pour assurer la conservation des produits de la pêche frais pendant plus de vingt-quatre heures. »	„splňovat požadavky, uvedené v části B bodě 2, na plavidla určená a vybavená ke konzervaci produktů rybolovu po dobu více než 24 hodin.“	32004R0853
produits de la pêche vivants	živé produkty rybolovu	X	„primární produkce zahrnuje zemědělství, rybolov a sběr živých rybolovu produktů za účelem jejich uvedení na trh“	zahrnuje prvovýroba chov a lov ryb a sběr živých produktů rybolovu s cílem uvedení na trh	« la production primaire couvre l'élevage, la pêche et la récolte des produits de la pêche vivants en vue de leur mise sur le marché, »	„zahrnuje prvovýroba chov a lov ryb a sběr živých produktů rybolovu s cílem uvést je na trh“	32004R0853

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
protection des consommateurs	ochrana spotřebitele	ochrana spotřebitele	řádný vědecký základ pro definování legislativní nebo správní opatření, která mají být přijata jako součást strategie pro zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitelů z hlediska bezpečnosti potravin	spolehlivý vědecký základ pro stanovení legislativních nebo regulačních opatření jako součást strategie k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele v úhlu bezpečnosti potravin	« une base scientifique solide pour définir les mesures législatives ou réglementaires à prendre dans le cadre d'une stratégie pour garantir un niveau élevé de protection des consommateurs sous l'angle de la sécurité alimentaire »	spolehlivý vědecký základ pro stanovení právních předpisů nebo regulačních opatření, kterých je potřeba pro zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele s ohledem na bezpečnost potravin	52007DC0418
protection sanitaire	ochrana zdraví	X	Chcete-li zajistit, že produkty ve prospěch podpory nabízí vysokou úroveň ochrany zdraví , by měly být, že být připraveny v souladu s požadavky nařízení	Aby bylo zajištěno, že produkty způsobilé pro podporu poskytují vysokou úroveň ochrany zdraví , měly by být připraveny v souladu s požadavky nařízení	« Afin de garantir que les produits admissibles au bénéfice de l'aide offrent un haut niveau de protection sanitaire , il convient qu'ils soient préparés conformément aux prescriptions du règlement »	Aby bylo možné zajistit, že produkty způsobilé pro podporu poskytují vysokou úroveň ochrany zdraví , měly by být tyto produkty připraveny v souladu s požadavky nařízení	32008R0657
réalisation du marché intérieur	vytvoření vnitřního trhu, dotvoření vnitřního trhu	X	Veterinární kontroly produktů živočišného původu určených k uvedení na trh musí být prováděny podle směrnice 89/662/EHS Rady ze dne 11. prosince 1989 o veterinárních kontrolách v obchodu uvnitř Společenství s cílem dotvoření vnitřního trhu .	Veterinární kontroly produktů živočišného původu určených pro obchod musí být prováděny v souladu se směrnicí 89/662 / EHS ze dne 11. prosince 1989 o veterinárních kontrolách v obchodu uvnitř Společenství s cílem dotvoření vnitřního trhu .	« Les contrôles vétérinaires des produits d'origine animale destinés à être commercialisés doivent être effectués conformément à la directive 89/662/CEE du Conseil du 11 décembre 1989 relative aux contrôles vétérinaires applicables dans les échanges intracommunautaires dans la perspective de la réalisation du marché intérieur . »	Veterinární kontroly produktů živočišného původu určených pro uvedení na trh musejí být prováděny v souladu se směrnicí Rady 89/662/EHS ze dne 11. prosince 1989 o veterinárních kontrolách v obchodu uvnitř Společenství s cílem dotvoření vnitřního trhu .	32002L0099

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
régime de distribution de lait	režim mléka	X	„Je vhodné, aby určité informace související s program Mléko do škol předávat každý rok Komisi pro účely sledování.“	„Je vhodné, aby některé informace týkající se školy, aby mléko režim rozdělování být předávány každý rok Komisi pro účely monitorování.“	« Il convient que certaines informations relatives au régime de distribution de lait aux écoles soient transmises chaque année à la Commission à des fins de suivi. »	„Některé informace týkající se režimu mléka pro školy by měly být každý rok zasílány Komisi za účelem jejich sledování.“	32008R0657
retrait du marché	stažení z trhu, stažení	stažení z trhu	Kde oznámení a doprovodné uvedené v odstavcích 1 a 2 dokumenty nejsou k dispozici v předepsané lhůtě nebo je zjištěno, že je nesprávné, nebo pokud není žádost podána ve lhůtě stanovené v odstavci 4, Komise v souladu s postupem uvedeným v článku 35(2), přijme opatření, které vyžaduje stažení z trhu dotyčného výrobku a jeho derivátů.	V případě, že oznámení a průvodní dokumenty uvedené v odstavcích 1 a 2 předloženy ve stanovené lhůtě nebo jsou nalezeny chybné, nebo je-li žádost podána ve lhůtě stanovené v odstavci 4, Komise v souladu s postupem uvedeným v článku 35, odstavec 2, kterým se požaduje stažení dotyčného trhu výrobku a jeho derivátů.	« Lorsque la notification et les documents d'accompagnement visés aux paragraphes 1 et 2 ne sont pas fournis dans le délai prescrit ou se révèlent incorrects, ou lorsque la demande n'est pas introduite dans le délai fixé au paragraphe 4, la Commission, agissant conformément à la procédure visée à l'article 35, paragraphe 2, adopte une mesure demandant le retrait du marché du produit concerné et de ses dérivés. »	„Nejsou-li oznámení a k němu připojené prvky uvedené v odstavcích 1 a 2 předloženy ve stanovené lhůtě nebo jsou shledány nesprávnými nebo není-li ve stanovené lhůtě podána žádost požadovaná podle odstavce 4, přijme Komise postupem podle čl. 35 odst. 2 opatření, kterým se požaduje stažení dotyčného produktu a všech produktů, které jsou z něj vyrobeny, z trhu .“	32003R1829
santé humaine	lidské zdraví, zdraví lidí	lidské zdraví	opatření týkající se zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a rostlin, které mají vliv na lidské zdraví , včetně programů pro monitorování a kontrolu zoonóz a původců zoonóz	Opatření týkající se zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin, která mají dopad na lidské zdraví , včetně zoonóz dozoru a kontroly programů a jejich původců	« ...les mesures relatives à la santé et au bien-être des animaux et à la préservation des végétaux, qui ont des incidences pour la santé humaine , y compris les programmes de surveillance et de contrôle des zoonoses et agents zoonotiques. »	opatření týkající se zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin, která mají dopad na lidské zdraví , včetně programů pro monitorování a kontrolu zoonóz a původců zoonóz.	32004R0852

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
santé publique	veřejné zdraví, zdraví lidí	veřejné zdraví	Certifikáty mohou obsahovat údaje požadované podle jiných právních předpisů Společenství týkajících se veřejného zdraví a zdraví zvířat.	Certifikáty musí obsahovat údaje požadované podle jiných právních předpisů Společenství v oblasti veřejného zdraví a zdraví zvířat.	« Les certificats peuvent mentionner des détails requis par d'autres dispositions législatives communautaires relatives à la santé publique et animale. »	Osvědčení mohou obsahovat údaje požadované v souladu s jinými právními předpisy Společenství týkajícími se zdraví lidí a zvířat.	32002L0099
secteur alimentaire	potravinářský podnik, potravinářské odvětví	X	Provozovatelé potravinářských podniků musí přijmout vhodná opatření k nápravě situace, pokud jsou informováni o problémech zjištěných při úředních kontrolách."	Provozovatelé potravinářských podniků musí přijmout vhodná opatření k nápravě situace, kdy informováni o problémech zjištěných při úředních kontrolách." - <i>chybí přísudek</i>	« Les exploitants du secteur alimentaire doivent prendre des mesures appropriées pour remédier à la situation lorsqu'ils sont informés de problèmes décelés durant les contrôles officiels. »	„Provozovatelé potravinářských podniků musí přijmout vhodná nápravná opatření, jsou-li informováni o problémech zjištěných při úředních kontrolách."	32004R0852
sécurité alimentaire	bezpečnost potravin, bezpečnost krmiv, hygiena potravin, bezpečnost potravin a krmiv, zajištění dodávek potravin, zajišťování potravin, zabezpečování potravin, potravinová bezpečnost	potravinové zabezpečení, zajištění potravin, zabezpečení potravin, bezpečnost potravin	Pokud cítí, že požadavky stanovené nařízením (ES) č. 852/2004 jsou dostačující k dosažení potravinové bezpečnosti a když dodávky potravin živočišného původu na jiném zařízení maloobchodní provozovny je okrajovým, lokalizované a omezovaly aktivitu	pokud se domnívají, požadavky nařízení (ES) č 852/2004 za dostatečné pro dosažení cílů bezpečnosti potravin a pokud je dodávání potravin živočišného původu do jiného zařízení s prodejní provozovny maloobchodu je marginální, lokalizované a omezené	« s'ils estiment les exigences prévues par le règlement (CE) no 852/2004 sont suffisantes pour atteindre les objectifs en matière de sécurité alimentaire et lorsque l'approvisionnement en denrées alimentaires d'origine animale d'un autre établissement par un établissement de vente au détail constitue une activité marginale, localisée et restreinte. »	pokud považují požadavky nařízení (ES) č. 852/2004 za dostatečné pro dosažení cílů hygieny potravin a pokud je dodávání potravin živočišného původu maloobchodním zařízenímjinému zařízení okrajovou a omezenou činností na místní úrovni.	32004R0853

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
sécurité des additifs alimentaires	bezpečnost potravinářských přídatných látek	X	Aniž jsou dotčeny výsledky uvedeného aktualizaci dvacátého pátého bodu odůvodnění Komise by měla rozvíjet, jeden rok po přijetí tohoto nařízení, program pro přehodnocení úřadem bezpečnosti potravinářských přídatných látek , již dříve povolených ve Společenství.	Bez ohledu na výsledky aktualizace popsané v dvacátého pátého bodu odůvodnění, by Komise měla po přijetí tohoto nařízení vyvíjet, rok, program pro přehodnocení úřadem, bezpečnostní přídatných látek ve Společenství.	« Sans préjudice des résultats de la mise à jour visée au vingt-cinquième considérant, la Commission devrait élaborer, un an après l'adoption du présent règlement, un programme pour la réévaluation, par l'Autorité, de la sécurité des additifs alimentaires précédemment autorisés dans la Communauté. »	Aniž je dotčen výsledek přezkumu uvedeného ve 25. bodě odůvodnění, měla by Komise do jednoho roku od přijetí tohoto nařízení stanovit program hodnocení pro úřad, kterým by se znovu vyhodnotila bezpečnost potravinářských přídatných látek , které byly ve Společenství již schváleny.	32008R1333
sécurité des aliments	bezpečnost potravin	bezpečnost potravin	Komise konzultuje orgán evropské bezpečnosti potravin na jakékoli záležitosti spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení, která by mohla mít významný vliv na veřejné zdraví a zejména před návrhem kritérií, požadavků nebo cílů podle článku 4, odstavec 4.	Komise konzultuje Evropský úřad pro bezpečnost potravin o jakékoli záležitosti spadající do tohoto nařízení, která by mohla mít významný dopad na veřejné zdraví, a zejména před návrhem kritérií, požadavků nebo cílů souladu s článkem 4, odstavec 4.	« La Commission consulte l'Autorité européenne de sécurité des aliments sur toute question relevant du champ d'application du présent règlement susceptible d'avoir un effet important sur la santé publique, et, notamment, avant de proposer des critères, des exigences ou des objectifs conformément à l'article 4, paragraphe 4. »	Komise vede konzultace s Evropským výborem pro bezpečnost potravin o jakékoli záležitosti spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení, která by mohla mít významný dopad na veřejné zdraví, zejména před navrhováním kritérií, požadavků nebo úkolů podle čl. 4 odst. 4.	32004R0852
sécurité des aliments pour animaux	bezpečnost krmiv	X	Je třeba řešit stejné problémy ve vztahu k bezpečnosti krmiv .	Je třeba řešit stejné otázky týkající se bezpečnosti živočišných krmiv .	« Il conviendrait d'aborder les mêmes questions en ce qui concerne la sécurité des aliments pour animaux . »	Podobné otázky by měly být řešeny v oblasti bezpečnosti krmiv .	32002R0178

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
sous-produits animaux	vedlejší produkty živočišného původu	vedlejší produkty živočišného původu	Kultivační média, včetně půdy, které mají nízký obsah vedlejších produktů živočišného původu nebo získaných produktů a jsou podmíněna klientem použity nejsou mohou být použity jako krmivo pro hospodářská zvířata.	Rostoucí média, včetně půdy, které jsou s nízkým obsahem vedlejších produktů živočišného původu nebo vedlejší produkty a jsou baleny pro použití konečným spotřebitelem je nepravděpodobné, které mají být použity jako krmivo pro zvířata hospodářských zvířat.	« Les milieux de culture, y compris le terreau, qui ont une faible teneur en sous-produits animaux ou en produits dérivés et sont conditionnés en vue d'être utilisés par le consommateur final ne risquent pas d'être utilisés comme aliments pour les animaux d'élevage. »	U pěstebních substrátů, včetně zahrádkářské zeminy, s nízkým obsahem vedlejších produktů živočišného původu nebo získaných produktů, jež jsou balené k použití konečným spotřebitelem, nehrozí riziko, že budou používány jako krmivo pro hospodářská zvířata.	32015R0009
surproduction	nadprodukce	X	Brát v úvahu potřebu vyhnout se situacím, kolapsu cen na domácím trhu a k nápravě situace nadprodukce na základě odhadu dodávek	Vzhledem k tomu, že je nutné, aby se zabránilo situacím zhroucení cen na domácím trhu a k nápravě situace nadprodukce stanoví na základě předběžného odhadu dodávek,	« Compte tenu de la nécessité d'éviter les situations d'effondrement des prix sur le marché intérieur et de remédier aux situations de surproduction déterminées sur la base du bilan prévisionnel d'approvisionnement »	S cílem předcházet prudkému snížení cen na vnitřním trhu a řešit nadprodukcí předpokládanou na základě předběžného odhadu dodávek	32013R1308

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
tâche d'inspection	Inspekční úkol	X	Úřední veterinární lékař provádí inspekční úkoly na jatkách, v zařízeních na zpracování zvěře a bourárny uvádění čerstvého masa, podle obecné požadavky stanovené v příloze I, kapitola II, kapitole I a specifické požadavky oddílu IV, zejména co se týče:	Úřední veterinární lékař musí provádět kontrolní úkoly na jatkách, manipulaci hra zařízení a bourárny, které prodávají čerstvé maso, v souladu s obecnými požadavky v příloze I kapitole II, oddíl I, a specifické požadavky části IV, zejména pokud jde o:	« Le vétérinaire officiel exécute des tâches d'inspection dans les abattoirs, les établissements de traitement du gibier et les ateliers de découpe qui commercialisent de la viande fraîche, conformément aux exigences générales prévues à l'annexe I, chapitre II, section I, et aux exigences spécifiques de la section IV, notamment en ce qui concerne: »	„Úřední veterinární lékař provádí v souladu s obecnými požadavky přílohy I oddílu I kapitoly II a v souladu se zvláštními požadavky oddílu IV inspekční úkoly na jatkách, v zařízeních zpracovávajících zvěřinu a v bourárnách/porcovnách uvádějících na trh čerstvé maso, zejména pokud jde o:“	32004R0854
viande fraîche	čerstvé maso	X	Veškeré maso, mleté maso a masné polotovary, používané pro masné výrobky musí splňovat požadavky na čerstvé maso .	Veškeré maso, včetně mletého masa a masných polotovarů, používané pro výrobu masných výrobků, musí splňovat požadavky na čerstvé maso .	« Toutes les viandes, y compris les viandes hachées et les préparations de viandes, utilisées pour les produits à base de viande doivent satisfaire aux exigences relatives à la viande fraîche . »	Veškeré maso, včetně mletého masa a masných polotovarů, používané pro výrobu masných výrobků, musí splňovat požadavky na čerstvé maso .	32004R0853
viande séparée mécaniquement	mechanicky oddělované maso	strojně oddělené maso	Definice mechanicky oddělované maso (MOM) by měla být zástupný pokrýt všechny procesy mechanického oddělování.	Definice strojně odděleného masa (SOM) by měla mít obecný charakter, aby zahrnovala všechny metody strojního oddělení.	«La définition des viandes séparées mécaniquement (VSM) devrait avoir un caractère générique de manière à couvrir tous les procédés de séparation mécanique.»	Definice mechanicky oddělovaného masa (MOM) by měla mít obecný charakter, aby zahrnovala všechny metody mechanického oddělování.	32004R0853

Kolokace	Topinková 2013	IATE	překlad Bing	překlad GT	Legislativní text FR	Legislativní text CZ	CELEX č.
zone de production	produkční oblast	produkční oblast	u mlžů, ostnokožců, pláštěnců a mořských plžů je-li produkční oblasti se objeví na seznamu vypracovaném podle článku 13 tohoto nařízení, případně	„V případě mlžů, ostnokožců, pláštěnců a mořských plžů, pokud se objeví oblast produkce na seznamu sestaveném v souladu s článkem 13 protokolu, pokud existuje;“	« dans le cas des mollusques bivalves, des échinodermes, des tuniciers et des gastéropodes marins vivants, si la zone de production figure sur une liste établie conformément à l'article 13 dudit règlement, le cas échéant; »	v případě živých mlžů, ostnokožců, pláštěnců a mořských plžů je produkční oblast popřípadě uvedena v seznamu vypracovaném podle článku 13 uvedeného nařízení;	32004R0853